

43030

reģ. Nr.

ISSN 0227 - 2423

1997. GADA APRĪLIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

49. GADA GĀJUMS

NR. 4. (577.)

VALDĪŠANA MAN NEVEICAS, ES LABĀK SKALDĪŠU

U. Mežavilks

APRĪLIM NĀKOT UN EJOT

Vispirms, ar šo numuru MLB Ziņotājs ieiet savā 49. gada gājumā. 1949. gada 4. aprīlī iznāca tā pirmais numurs, kam bija 4 lappuses. Tieši tādā pašā formātā, kā šī gada numurs. Tā izdevēja no laika gala bijusi Montrealas Latviešu Biedrība un tas veidots kā mēnešraksts. Tas toreiz pavēstīja par Montrealas Latviešu Palīdzības biedrību, kas bija izveidojusies pirms gada, un par tikko kā dibināmo latviešu luterāņu draudzi, kuņas dibināšanas aktu parakstīja pusotru mēnesi vēlāk - 1949. gada 22. maijā. Biedrība bija pirmā luterāņu dievkalpojumu organizētāja. Uzzinām, ka šajā dievkalpojumā notika pirmās latviešu laulības - Elvīru Ogriņu ar Jāni Miglonu laulāja māc. A. Gaudiņš. Aktrises Irmās Graudiņas vadībā biedrības dramatiskā kopa iestudējusi M. Ziverta "Divkauju". Aktieņu saimē - Ērika Ozoliņa, Arvids Grants (Viņa dēls Jānis šobrīd ir CTV 12. kanāla ziņu korespondents Kvebekas pilsētā), Mārtiņš Ikvilds un Ojārs Rozentāls... Biedrības Pašpalīdzības fonds, ko vada būvinž. I. Drupals, sniedz informāciju par māju un zemes cenām. Atklājām, ka 2 dzīvokļu māja maksājusi \$ 12,000.-. Iemaksa - \$ 3,000.-. Obligācija samaksājama 20 gados, ik mēnesi maksājot \$ 48.- (Pēc šodienas mērauklām, pilnīgi vai par velti!). Uzņēmējam mājas celšanas izdevumi bijuši ap \$ 6,000.-, kamēr otrie \$ 6,000 aizgājuši amatnieku algām un paša peļņai. Zemes gabali maksājuši no 5 - 10 centi par kvadrātpēdu. H. Drupals sludina savu grāmatu pārstāvniecību, kas atrodas 10155 Waverly ielā. Tajā krājumā pāri par 100 grāmatu izdevumu, propagandas materiāli un dažādas pastkartes. Savu patstāvīgu darbnīcu atvēris dāmu un kungu apģērbu amatmeistars Mārtiņš Ikvilds. Darbnīca, 1508 St. Mathew ielā (arī biedrības oficiālā adrese), bijusi atvērta no plkst. 08:00 - 18:00 (Būtu jauki, ja M. Ikvilds uzrakstītu savu dzīves stāstu par šo īpatnējo uzņēmumu! - red.). Darbojies arī Kārļa Lazdiņa, tirdzniecības bakalaura, darba sagādes un rakstu darbu birojs, 1501 St. Catherine ielā, adrese, 23. istabā. Visi šie saimnieciskie pasākumi sen vairs nepastāv, un tiem līdzīgu šodien Montrealā nav. Filatēlistus sācis apzināt Alfrēds Apse. K. Lazdiņš un A. Apse sen kā miruši. Ziņotāja abonēšanas maksa toreiz bijusi 25 centi par 3 mēnešiem biedrības biedriem, bet pārējiem - 30 centi. Sludinājumi tajā maksājuši 2 centi par vārdu. Par Ziņotāja saturu atbildējis Al. Klīnkāvs.

Tās nu ir ziņas par latviešu sabiedriskās dzīves sākumiem Montrealā. Ir tik labi, ka mums ir savs mēnešraksts, kuņā varam apgūt šo seno notikumu vēstis. Mums ir grūti lēst, cik vēl mūsu vidū ir cilvēku, kas piedzīvojuši šos laikus. Zinām dažus, bet citus - ne. Aicinājums visiem tiem - lūdzu uzrakstiet savas piezīmes un atsūtiet MLB Ziņotāja redakcijai. Pievienojiet tām kādu foto vai jeb kuņu citu materiālu, kas liecinātu par šo laiku. Būsim vairāk kā pateicīgi. Centisimies saņemt materiālus izlietot Montrealas latviešu vēstures sastādīšanai. Neatlieciet šo darbiņu uz vēlāku laiku!

Mēs, montrealieši, dzīvojam Kvebekā, Kanadas provincē, kas nu jau divi gadu desmitus aktīvi vēlas atšķirties no Kanadas un veidot savu neatkarīgu franču valsti. Nacionālims šie šobrīd ir ļoti populārs un atrodas, t. s., pekistu partijas rokās. Šī politiskā partija ir sociālistiska, ļoti saistīta ar arodbiedrībām. Tās vadībā ir politiķi, kas ir pārliecināti, ka tikai savas valsts izveidošana pasargās franču izcelsmes kanadiešus no asimilācijas Ziemeļamerikas kontinentā un nodrošinās tiem franču valodas lietošanu uz mūžīgiem laikiem. Šeit vietā būtu piezīmēt, ka Kanadā lielākā tautību vienība ir franči - 6,146,605 jeb 22,8%; tiem seko britu izcelsmes kanadieši ar 5,611,050 jeb 20,8%; visas pārējās tautības sastāda 56,4%. No tām pirmā vietā ir

vācieši (tūdaļ aiz britiem) ar 3,4%, seko kanadiešu izcelsmes, itāļi, ķīnieši, iezemieši (indiāni un eskīmi), ukraiņi, holandieši, austrumindieši un t. t. (Šie dati ir no Kanadas tautas skaitīšanas 1991. gadā un reprezentē tos 71,1%, kas bija uzdevuši savu izcelsmi. Jāpieņem, ka pārējo 28,9% izcelsme varētu būt līdzīga, jeb varbūt tie jau sevi devē par piltiesīgiem kanadiešiem.) Absolūtais vairākums franču mīt Kvebekā - pāri par 5 miljoniem (80% no provinces iedzīvotājiem), pārējie Ontario un Manitobā. Vadoties no šiem cipariem, ir skaidrs, ka frančiem ir sava noteikta vieta un teikšana Kanadas politikā un valsts iekārtā. Nacionālisma gaisotnē ir arī labi saprotama tieksme veidot savu valsti (Tādēļ ne jau reti dzirdam salīdzinājumu, ka Kvebekas situācija Kanadā esot līdzīga ar Baltijas valstu centieniem atsavināties no kādreizējās Padomju Savienības). Tādēļ tiek darīts viss, lai tas notiktu, tiek meklēti un izmantoti katrs iespējama arguments, lai noliktu federālo valsts iekārtu un pasvītrotu tās nespēku. Šejienes politiķi izceļ neatkarīgas valsts priekšrocības kultūras un valodas nostiprināšanā. Starplaikā Kvebekas saimniecība atrodas drausmīgā situācijā: ik gadus provinces kasē rodas (1996. g. 2,5 miljonu dolāru) iztrūkums, kas paaugstina iepriekšējos gadus (pāri 50 biljonu dolāru) sakrāto. Šī lielā parāda nešana prasa milzīgas augļu summas, kas jāsedz no ikgadējiem ienākumiem. Provinciālā valdība cer līdz 2000. gadam panākt stāvokli, ka tad vismaz vairs nebūs ikgadējie iztrūkumi un ka varēs sākt dzēst iepriekšējos parādus. Lai to panāktu, tā ķežas pie pavisam drastiskiem paņēmieniem. Strādājošiem ir jāpieņem algu pamazinājumi (gada laikā algu izmaksas samazina par 800 miljonu dolāru!); samazina darbinieku skaitu (1997. gadā no darba izslēgs 15.000 valsts darbinieku); 500 miljonu līdzšinējo izdevumu nastu nodod maksāt pašvaldībām, kuņam būs jāpaaugstina savi nodokļi jeb, lai atrastu jaunus līdzekļus, jāsamazina algas saviem darbiniekiem vai tie no darba jāatlaiz; tiek samazināti sociālie pabalsti. No visa tā cieš tieši lielākā daļa pekistu partijas atbalstītāju, arodbiedrību locekļi. Tas viņus neapmierina, bet premjērs Bušārds viņus mierina, ka savas tautas un valsts veidošanā, šāda nasta jānes ar prieku un sūtību, kādas kvebekiešiem netrūkstot. Pašam Bušārdam tomēr rodas arvien jaunas problēmas. Tikko atklājies, ka viņa "politiskais palīgs" Gastons Klermonts (Clermont) atzinies vainā, ka nepiedienīgi atbalstījis Montrealas pilsētas galvas vēlēšanas un sodīts ar 300 dolāru sodu. Klermonts ir kriminālists, kas laikā no 1953. līdz 1981. gadam notiesāts par kaušanas, zagšanu, pornografiju, nepieklājīgu uzvešanas. Bijis ciešs līdzstrādnieks narkotisko vielu tirgotājam, mafijas darbiniekam L. Rivardam. Viņš savu atbalstu sniedzis dažādām politiskām partijām, ieskaitot pekistus, Kvebekas bloku, liberāļus un citas. Klermontu Bušārds nodarbina kopš 1996. gada. Par savu darbu viņš saņēms \$ 42,000 gadā. Parasti Kvebekas iestādes klusē un neatbild uz šādiem jautājumiem, bet, izņēmuma kārtā, pats Bušārds sniedzis šo informāciju par sava padomdevēja izpeļņu laikrakstam Gazette

Marta beigās Montrealā varējām skatīt gandrīz pilnīgu mēness aptumšanos. Tikai maza mēness strēmelīte vēl atspīdēja saules gaismā. Rezultātā labi bija redzama arī planēta Marss un Hale-Bopp asteszvaigzne (komēta). Šī astronomiskā sagādīšanās ir reta un sagādāja pasaules telpas pētniekiem īpašu satraukumu. Aprīlim nākot un ejot, varbūt šī mazā gaismas šķēlīte dos gaišāku ieskatu mūsu turpmākajās gaitās un liks skatīt lietas citādā gaismā, tāpat kā tā pavēra plašāku skatu debesu jumā. Turklāt viss tas šogad sakritis ar Lieldienām, dzīvības simbolu kristīgajā pasaulē. □

KOKAPSTRĀDEI JĀKĻŪST PAR LATVIJAS TAUTSAIMNIECĪBAS LOKOMOTĪVI

Latvijas "brīnums"

Lai gan ekonomiski nepamatotās mežrūpniecības uzņēmumu sadalīšanas, privatizācijas, cenu izregulēšanas un citu neskaitāmo reformu rezultātā mūsu salīdzinoši efektīvā mežsaimniecība tika bezcerīgi sadrumstalota, zaudēja zinātnisko potenciālu, līdzekļus attīstībai un skaidru attīstības koncepciju, tomēr pagājušā gadā Latvija kļuva par vienu no pasaulē lielākajām zāgmateriālu eksportētājām, apsteidzot pat tādas "kokmateriālu lielvalstis", kā Kanada un Krievija. Zāgmateriālu eksports pašlaik Latvijai dod ap 30% ienākumu. Tas, protams, liecina, par mūsu kokapstrādātāju darba sparumu un entuziasmu, tomēr šie panākumi vērtējami ļoti kritiski, jo tos vairāk noticā starptautiskā tirgus konjunktūra, kas mūsu gadījumā bijusi ekonomiski nelabvēlīga. Kokapstrāde izceļas tikai salīdzinājumā ar vēl nožēlojamāko pārējo Latvijas tautsaimniecības produktīvo stāvokli. Kopumā Latvijas mežrūpniecības potenciāls, salīdzinot ar ražīgajiem PSRS okupācijas gadiem, nav cēlies; meža bagātības tiek izmantotas ārkārtīgi nesaimnieciski, tāpēc nav nesušas pienācīgos augļus.

Nav uzceltas jaunas rūpnīcas, kokapstrādātājiem trūkst modernas tehnoloģijas un kapitāla, daļa izcirstā meža netiek atjaunota, novārtā atstāta infrastruktūra, kokapstrādes atkritumi netiek racionāli izmantoti, bet dažos gadījumos pat draud izraisīt meža slimības. Nozarē dominē (lai arī nelielas) peļņas jeb vienas dienas politika. To, savukārt, nosaka vispārējais nabadzības limenis Latvijā, kas kā akmens kaklā velk uz leju arī pārējos dzīves standartus: algas, pirktpēju, izglītību, zinātnes un tehnoloģijas limeni, sabiedrības morāli. Daudziem zudis vai nemaz nav radies saimnieka instinkts, vēriens un gods. Ekonomiskais pagrimums, stagnācija un mazā pirktpēja mežizstrādātājiem atņēmusi vietējo tirgu, kas katrai attīstītai valstij, ja tā nav kolonija vai metropole, ir pamattirgus, padarot tos pilnīgi atkarīgus no starptautiskās konjunktūras, ko atbilstoši savām interesēm regulē starptautiskie kokapstrādes lieluzņēmumi un dažādi starpnieki. Latvijā nedarbojas cellulozes, papīra, ķīmiskās, farmaceitiskās un kosmētikas ražotnes, iedzīvotāji gandrīz neceļ jaunas mājas un saimniecības ēkas, nespēj iegādāties jaunas mēbeles un vērtīgus sadzīves priekšmetus. Nikuļo arī pārējā rūpniecība, kas kā galveno izejvielu izmantotu koksnī vai tās komponentus. Tādējādi kokapstrāde nav kļuvusi par vienu no Latvijas ekonomijas stratēģiskajiem virzieniem, kā tam vajadzētu būt, bet arvien vairāk pārvēršas par koloniālas izlaupīšanas āderi un ierēdņu korupcijas vairotaļu. Daudziem mežstrādniekiem un kokapstrādātājiem ātrā peļņa "iztek" cauri kā kontrabandas spirts, ģimenes locekļiem labākajā gadījumā atstājot krāsainus ķiniešu niekus vai kādu lietotu ārzemju automobili. Šo bēdīgo faktu vēl traģiskāku dara apstākļi, ka mežrūpniecība Latvijā tradicionāli bijusi latviska nozare, kurā darbojās mūsu vispatriotiskākie cilvēki. Turpinoties pašreizējai politikai, mežizstrādei Latvijā būs isa nākotne un bezslavas noriets. Aiz sevis tā atstās daudz cilvēcisku nelaimju un krūmainu postāžu.

Vispārējais stāvoklis

Meži Latvijā aizņem, apmēram, 42% teritorijas, kas nav maz. Taču tikai 30-37% koku mežainos apvidos atbilst zāgmateriālu prasībām, t. i., tie ir skuju koki ar 18 cm vai lielāku diametru. Pārējie koki, lielākoties, izmantojami kā papīrmalka, izejviela mēbeļu un koksnes pārstrādes rūpniecībā, kā arī kurināmais. Vismazākos ieguldījumus pra-

sa papīrmalkas, neapstrādātu zāgbaļķu eksports un nežāvētu zāgmateriālu gatavošana, tāpēc pašreizējos apstākļos tieši šie resursi visvairāk interesē vienas dienas saimniekus un ārvalstu firmas. Netiek domāts par koksnes dziļo pārstrādi. Arvien nav istas skaidrības, kāpēc tika slēgtas jau esošās cellulozes un papīra rūpnīcas, nemaz nerunājot par jaunu rūpnīcu celtniecību un aktīvu valsts atbalstu koksnes pārstrādātājiem. Tādējādi tiek valstiski stimulēts savdabīgs "latviešu bizness": papīrmalkas kubikmetru zviedru firmām mēs pārdodam par US\$ 19, bet papīra tonnu Zviedrijā iepērkam par Ls 430 jeb US\$ 781. Cellulozes tonnas cena pasaulē sasniegusi \$ 850 un turpina augt. Izmantojot jau esošo tehnoloģiju, mēs paši to varētu ražot par Ls 230.

Par koksnes pārstrādes lietderību liecina no Latvijas 1995. g. kokmateriālu eksporta struktūras ņemtie skaitļi. No kopējā koksnes eksporta 83,6% bija apaļkoki, 13,7% - zāgbaļķi, 2,7% - saplākšņi un skaidu plates, taču gūtī ienākumi bija attiecīgi 43,7%, 40,4% un 15,9%. Turklāt jānorāda, ka šie salīdzinošie skaitļi vēl neraksturo visas mūsu iespējas, jo, piemēram, Zviedrijā no viena meža hektāra gūst vidēji 4 reizes lielāku peļņu nekā pašlaik Latvijā. Vēl viens vienkāršs piemērs: pārdodot nežāvētus zāgmateriālus, peļņa ir \$ 7 par kubikmetru, bet par izžāvētiem un ēvelētiem zāgmateriāliem vai limēto produkciju var iegūt \$ 30 un pat vairāk. Dziļi un racionāli pārstrādājot 'mazvērtīgo' koksni, ienākumus var palielināt līdz 13 reizēm un pat vairāk. No tā kļūst saprotams, kāpēc daži grupējumi un ārvalstu firmas ir tik ieinteresētas pārvērst Latviju par neapstrādātas koksnes eksportētāju. Tas ir aiz pseudoliberalām frazēm slēpts koloniālisms.

Apdraudēti ir arī valsts meži, kas ir, apmēram, puse no visas mežu platības. Līdz šim valsts bijusi labākā mežu apsaimniekotāja. To noteikuši šādi galvenie faktori: no padomju laikiem mantotā mežu dienestu struktūra, privātmēžu mantinieku neizglītība, prasmes un mīlestības trūkums pret mežu (viegli nācis, viegli aiziet), neorganizētība un hronisks līdzekļu trūkums. Sociālā darvinisma stihijā iemestais jaunizceptais privātipāšnieks ir spiests cīnīties par savu izdzīvošanu, un līdzekļu izvēle ir ļoti ierobežota. Nabadzība, solidaritātes trūkums un neziņa par nākotni cilvēku spēj pilnīgi demoralizēt un atņemt veselo saprātu. Taču arī valsts mežu miers var tikt brutāli pārtraukts. Precīzas informācijas, protams, nav, bet nāk ticamas ziņas par lielu meža masību ilgtermiņa iznomāšanu ar apsaimniekošanas tiesībām, galvenokārt, ārvalstu firmām. Ilgtermiņa noma paredz nevis celma naudas maksu par nocirstajiem kokiem, bet fiksētu maksu par izmantojamā meža platību. Šādi iznomātus mežus vairs nevar izmantot mūsu mežizstrādātāji, kas bieži vien nozīmē transporta izdevumu nesamērīgu palielināšanos uzņēmumiem, faktiski to darbības paralīzi. Taču tas vēl nav viss - no informātiem avotiem nāk satraucoši signāli par iespējamo un drīzo iznomāto meža teritoriju lavīnveida privatizāciju. Uz milzīgu mežu masīvu robežām var parādīties bargi uzraksti: "No Trespassing! Private Property!" Katrā ziņā, ja neskaita nodokļus (starp citu, ārvalstnieki bauda lielus atvieglojumus), šie resursi mūsu attīstībai var tikt pazaudēti.

Konkurence ir laba, bet kāda?

Savus nepopulāros lēmumus Saeima un valdība parasti cenšas attaisnot ar "brīvā tirgus" lozungiem (valsts neiejaukšanās ekonomikā, brīva konkurence un tml.) vai starptautisko institūciju (ES, SVF, PB, PTO) prasībām. Gandrīz netiek minēti argumenti par ierosinājuma ekonomisko efektu un iespaidu uz vispārējo stāvokli valstī. Valsts

iejaukšanās ekonomijā, protams, notiek, turklāt rupja, diskriminējoša un, kā liecina rezultāti, postoša. Liekulīgs ir arī lozungs par brīvo konkurenci. Cik gan neprātīgi būtu kādam Latvijas bokserim likt cīnīties par pasaules čempiona tituli ar sapītām kājām un aiz muguras sasietām rokām, bet kāpēc uz līdzīgu "konkurenci" tiek aicināti izputinātie Latvijas zemnieki un arī mežrūpnieki?

Kokapstrādes jomā par mūsu konkurentiem tiek uzskatītas, galvenokārt, Rietumu kokapstrādes firmas, kas pēdējos 50 gados izveidojušās par milzīgām starptautiskām korporācijām un izmanto karteļa darbības principus. Ideālos apstākļos viena šāda firma spētu izkonkurēt un pārņemt visus mūsu sadrumstalotos un nabadzīgos uzņēmumus. Daļēji tas jau ir noticis fakts.

Bez milzīgā ekonomiskā potenciāla un modernas tehnoloģijas šīs firmas bauda citas priekšrocības: iekārots plašs noieta tirgus, gūta pieredze un nepieciešamie sakari, pieejami lēti ilgtermiņa kredīti ar 3-5% gada likmi. Rietumvalstīs un ES stingri sargā savu iekšējo tirgu un aktīvi atbalsta savus ražotājus ar investīcijām un atvieglojumiem, kredītajomā sekmīgi darbojas ķīlu sistēma, pret stihiskām nelaimēm sargā adrošināšana. Rietumu firmu interesēs daļēji darbojas arī minētās starptautiskās institūcijas.

Šādi apstākļi veidojušies vairākas desmitgades, un visi nosauktie pasākumi, starp citu, ir pilnīgi **legāli konkurences instrumenti nezhēlīgajā cīņā par noieta tirgu**. Turpretī Latvijā, negudri atmetot pozitīvākos padomju laika sasniegumus (boļševisma princips), kokapstrādes nozare tiek veidota gandrīz no jauna. Vairāk nekā puse mežu pēkšņi tikusi nepieredzējušu un nabadzīgu mantinieku rīcībā. Lēti ilgtermiņa kredīti nav iegūstami (ja izdodas sarunāt, var saņemt īstermiņa kredītu ar 25% gada likmi). Mežizstrādātāji zaudējuši pat savu iekšējo tirgu, bet Rietumu tirgū jāpieņem neizdevīgi noteikumi, jāreķinās ar privilēģētu starpnieku prasībām. Nav modernas tehnoloģijas. Mežizstrādātāji nav spējuši apvienoties organizācijā savu interešu aizstāvēšanai. Valsts ne tikai neatbalsta savus ražotājus, bet, kā liecina līdzšinējā pieredze, pat darbojas pret viņu interesēm. Gandrīz vienīgā priekšrocība, ja to par tādu var dēvēt, ir lēts darba spēks.

Arī attaisnošanās ar starptautisko institūciju spiedienu neiztur kritiku. Lai gan patiešām jūtams, t. s. ekonomijas globalizācijas sludinātāju spiediens, tomēr savu nacionālo interešu aizstāvība pasaulē arvien tiek uzskatīta par normālu parādību, par katras neatkarīgas valsts suverēnajām tiesībām. Vienmēr taču var atrast vairākām ieinteresētām pusēm pieņemamu atrisinājumu. Tiesa, tas prasa zināmu piepūli, valstsvīra prasmi un politisko gribu. Diemžēl, mūsu funkcionāri, kas vēl nesen bija pieraduši zēmoties katrā Maskavas ierēdņu untuma priekšā (bieži vien pat pārcenšoties), pašlaik tikpat necienīgi klanās Briselē, Ņujorkā un citiem Rietumu centriem. Varētu piedot, ja viņi būtu vismaz centušies.

Tātad patiesi brīva konkurence ar Rietumu lielfirmām būs iespējama tikai pēc tam, kad mēs kopējiem spēkiem būsim radījuši savu kokrūpniecības potenciālu, turklāt to palielinājuši, kooperējoties ar pārējo Baltijas un Centrāleiropas valstu kokapstrādātājiem. Pašlaik konkurences cīņa notiek starp pasaules reģioniem, tāpēc mums kopā ar sev līdzīgiem jāveido Centrāleiropas kokapstrādātāju reģions. Sprototamū iemeslu dēļ (nevēlēšanās dalīties peļņā) Latviju kā pilntiesīgu locekli neuzņems neviens jau attīstītais reģions, kam mēs interesējam, galvenokārt, tikai kā lētu izejvielu un lēta darba spēka bāzi. Līdz tam konkurēt prasmi mēs varam apgūt tepat Latvijā un tuvākajās kai-

miņvalstīs, kur netrūkst samērojamas svara kategorijas partneru.

Vai mūs glābs ārvalstu investīcijas?

Teorētiski uz šo jautājumu varētu atbildēt apstiprinot, taču jāsaprot, ka reālajā darījumā (biznesa) pasaulē neviens ar labdarību nenodarbojas. Protams, ārvalstu investīcijas ir jāpiesaista, jo savus līdzekļus pēdējos gados mēs esam ļāvuši vienkārši izsaimniekot. Taču, vispirms, šīm iespējamām investīcijām ir jāsaprotams augsne, jāpanāk noteikumi, lai tās nebūtu pārlietu aplaupošas un lai tās kaut nedaudz, bet tomēr veicinātu mūsu pašu ekonomiskā potenciāla pakāpenisku augšanu. Un nevajag lolot naivas ilūzijas, jo galveno mūsu valsts attīstības nastu tik un tā būs jānes mums pašiem.

Runājot par ārvalstu investīciju piesaistišanu, atkal jāatzīst, ka valdības vārdi nesaskan ar darbiem. Vispār atzīts ir fakts, ka godīgām investīcijām ražošanā klimats Latvijā ir nelabvēlīgs, bet negodīgu avantūristu mums gana pašiem. Godīgs investors nenāks kriminalizētā, korumpētā valstī ar paralizētu tiesu sistēmu, oportūnistisku grupējumu iespaidā svārstīgu un "caurmainīgu" likumdošanu, vispārēju nihilismu un vilku tikumiem. Godīgu investoru Latvijā vienkārši apzags, ja turklāt vēl nenošaus. Bez tam investors Latvijas ražošanā ātri vien izbaudīs tos pašus spaidus, ko mūsu vietējie ražotāji. Par to jau pārliecinājusies *House of Prince* vadība, lai gan cigaretes nav celluloze. Treškārt, investētājiem nelabvēlīgs ir arī lata apmaiņas kurss: lai darbotos Latvijā, ienestētājam savi dolāri vai markas pēc neizdevīga kursa jāmaina pret latiem (algu izmaksai, iekšzemes rēķinu kārtīšanai utt.), kuŗu iekšējā pirktpēja nepārtraukti krīt. Importēto energoresursu un izejvielu lētums ir mānīgs, jo teorētisko ieguvumu ar uzviņu pievāc starpnieki (stāvokli varētu labot, ja valdība, balsoties uz tiešiem starpvalstu līgumiem, ieviestu stratēģisko resursu iegādes valsts monopoli, izslēdzot no spēles starpnieku slāni). Mūsu ekonomists E. Grinovskis (kuŗš, starp citu, pabeidzis vairāk nekā "iso kursu" Džodžtaunas universitātē), salīdzinot preču un pakalpojumu grozu cenas Latvijā un ASV, aplēsis, ka lata kurss pret dolāru ir māskslīgi uzskrūvēts 5-6 reizes. Pirms kaŗa lata un dolāra attiecība bija 5 pret 1, kas varētu būt optimāla arī mūsdienās.

Latvijas valdība nav skaidri definējusi ārvalstu investīciju piesaistes tuvākos un tālākos mērķus, kā arī nav kaut aptuveni ieskicējusi to sasniegšanas mehānismus. Tāpēc šī joma ir biežā miglā tita un pievelk pārsvarā visu zemju avantūristus un vieglas peļņas tīkotājus, kuŗi nav ieinteresēti mūsu ražošanā, ilgstošā un abpusēji auglīgā sadarbībā. Protams, ir daži izņēmumi, kas tikai apstiprina minēto likumsakarību. Piemēram, Vācijas firma *Baltic-Holz-Groshandel* (BHG), kas Latvijā nodarbina ap 600 strādnieku un konsekventi kāpina tieši kvalitatīvu zāģmateriālu eksportu. BHG vadība ir spiesta atzīt, ka Latvijas valdība nomāc kokmateriālu ražošanu. Ja tiešām tiks atcelta izvedmuita zāģbaļķiem un pacelta celma nauda, BHG būs spiesta pārtraukt savu darbību Latvijā, jo, kā izteicās BHG direktors M. Rīters, apaļkoku cenas pieaugumu ražotāji nepārdzīvos. Nav pamata apšaubīt, ka tas ir objektīvs mūsu valdības politikas vērtējums.

Kā darbojās "miglānās investīcijas"? Jā, iesākumā var būt pompozi dāvinājumi un plaši žesti, piemēram, atklājot dāvinātu šķeldas katlumāju, kuŗai, tiesa, pietrūkst dažu būtisku mezglu un rezerves daļu, kas vēlāk jāpērk par bargu naudu. Kā investīcija var kalpot vecas, nolietotas kokapstrādes iekārtas, kuŗas tik un tā mītnes zemē būtu jānoraksta un jāsedz to utilizācijas izdevumi. Jaunais uz-

ņēmums vai kopuzņēmums var strādāt ar ienākumiem, kas nebūtiski pārsniedz vai pat nepārsniedz produkcijas pašizmaksu, bet Rietumos ārvalstu partneris to pašu produkciju var pārdot par divkārtu cenu, tādējādi dažos mēnešos atpelnot visas "milzīgās investīcijas" un darbu turpinot ar pasakainu peļņu. Nav izslēgts klasisks variants, kad vietējo uzņēmumu nopērk ārvalstu "labvēlis", lai vienkārši likvidētu potenciālo konkurentu. Latvijas likumi par investīcijām šai ziņā ir ļoti liberāli. Bez tam, kā Db liecinājis kokapstrādes inženieris V. Dērics, vairākas ārvalstu firmas (SIA *Silva*, SIA *Latsin* u. c.) nodarbojas tikai ar koksnes izejvielu izvešanu no Latvijas. Cik un kam par to samaksāts, paliek komercnoslēpums. Zīmīgi, ka kopuzņēmumu ārzemju puses vadītāji laiku pa laikam rīko slēgtas apspriedes kopējas taktikas un interešu saskaņošanai.

Līdzšinējā pieredze sniedz bagātīgu piemēru klāstu, kādas nedrīkst būt investīcijas! Likumā par ārvalstu investīcijām būtu jānosaka vismaz šādi kritēriji: Investīcijas ieguldāmas tikai ražošanā, balstoties uz vismodernāko tehnoloģiju, vietējiem speciālistiem un, vēlams, pārsvarā vietējām izejvielām. Valstij jānosaka Latvijas valsts minimālā daļa lielākajos investīciju projektos, cilvēka cienīga minimālā strādnieku alga un, protams, jārada investīcijām labvēlīga vide.

Visi esam vienā laivā

Esam pieraduši kliegt tikai tad, kad mums personīgi sāp vai arī mutē smejas ūdens. Skolotāji un ārsti prasa lielāku algu sev, zemnieki - subsīdijas un aizsardzību, pensionāri - lielākas pensijas, mātes - lielākus pabalstus, studenti - lielākas stipendijas un brīvību no armijas. Izņēmums nav ar kokapstrādātāji, kas sākuši uztraukties tikai tad, kad apdraudēta viņu aroda pastāvēšana. Turklāt izeju viņi meklē likumos, deklarācijās un lēmumos, kas pieņemami tieši viņu nozares ietvaros. Diemžēl, tas liecina par valsts attīstības principu un ekonomisko likumsakarību neizpratni, kā arī šauru redzes apvārsni (egoistiskais izolacionisms). Grupu interešu politika, it īpaši mazattīstītā valstī, ir tuvredzīga un pat parazitiska, jo mēs visi taču esam vienā laivā, izņemot tos, kuņģi jau izmesti no aktīvās dzīves aprites. Pat ja aizmirstam morāles principus, naivi un tuvredzīgi ir iedomāties, ka iespējams gūt ilgstošu labklājību uz citu nelaimes rēķina. Žurnālists A. Tarvids šai sakarā pravietiski izteicies: "Tieši nabadzība un bezcerība kļūs par laikmeta komposta kaudzi, kuņģi izdigs komūnistu sarkanā asinspuķē". Ne velti zoologiskais liberālisms tiek uzskatīts par galveno komūnisma, fašisma vai citas totalitāras iekārtas cēloni.

Ja zemnieks par savu darbu nesaņem atalgojumu, viņš nevar nopirkt jaunu tehniku (cieš mašīnbūvētāji un tirgotāji), saņemt kredītu (cieš bankas), uzcelt jaunu māju un saimniecības ēkas (cieš būvmateriālu ražotāji un kokapstrādātāji), nopirkt mēbeles (atkal cieš kokapstrādātāji), sūtīt bērnus uz augstskolu (cieš skolotāji, transportstrādnieki u. c.), ārstēties (cieš mediķi), nopirkt ģimenei dzīvē nepieciešamo (cieš dažādi ražotāji un tirgotāji). Ja degradēsies izglītības un veselības aprūpes sistēma, mūsu bērni paliks dumji un neaudzināti, vairosies slimības un saruks mūža ilgums. Līdzīgi mēs varam izsekot katras nozares darbinieka un katra cilvēka tiešai un mazāk tiešai atkarībai no gandrīz visu citu nozaļu darbības. Līdz ar to varam secināt, ka valstī, kas rūpējas par kopējo labumu, nevar uzplaukt vai iznīkt tikai kāda viena nozare, bet uzplaukst vai nikuļo visa tautsaimniecība kopumā. Importētie labumi var glābt vienīgi tad, ja mums ir ko uz līdzvērtīgiem noteikumiem eksportēt, un to var darīt tikai gadījumā, ja esam paši parūpējušies par valsts infrastruktūru,

līdzsvarotu ekonomiju, pietiekamu tās potenciālu un visas sabiedrības pirktspēju. Ja tiek iznīcinātas vairākas pamatnozares, sašaurinās nodokļu bāze, nepildās valsts budžets (nodokļu paaugstināšana stāvokli tikai pasliktina), panīkst infrastruktūra, samazinās algas, pensijas un sociālie pabalsti, krit pirktspēja, pieaug bezdarbs utt. Slimam vai novājinātam organismam ātri vien piesūcas parazīti, tāpēc arī ekonomikā pagrimuma stāvokli parasti izmanto veikli un amorāli oportunisti, lai uz sabiedrības rēķina kļūtu pasakaini bagāti. Šos procesus mēs pašlaik varam labi vērot mūsu dzimtenē.

Runājot par kokapstrādi, ļoti zīmīgi ir Somijas meža institūta pētījumu dati, pēc kuriem katras 1000 jaunradītas darba vietas kokrūpniecībā (zāģmateriālu, citas kopapstrādes produkcijas, mēbeļu, cellulozes, papīra ražošanā, citās papīrrūpniecības nozarēs) ļauj papildus radīt attiecīgi 2001, 633, 511, 4204, 1897 un 936 jaunas darba vietas citās nozarēs (mežsaimniecībā, citās kokrūpniecības ražotnēs, lauksaimniecībā, mašīnbūvē, enerģētikā, tirdzniecībā, transportā un citās tautsaimniecības nozarēs - kopumā 16182 darba vietas). LKUEA prezidents Cedriks Griķis aplēsis: ja dziļai apstrādei pakļautu vismaz pusi Latvijā nocirsto koku, valstī izzustu bezdarbs. Politekonomisti jau pirms vairākiem simtiem gadu labi izprata, cik svarīgi ir censties radīt līdzsvaru starp tautsaimniecības pamatnozārēm: lauksaimniecību, rūpniecību un tirdzniecību. Ja šis līdzsvars tiek būtiski izjaukts, radušos tukšumu nekavējoties aizpilda kroplīgas un parazitāras ekonomijas formas, sabrūk valsts ekonomiskais potenciāls un arēnā iejāj trīs akopliptieskie zirgi: bads, slimības un kaņš. Tieši šādā nozīmē jāvērtē Latvijas valdības politika kokrūpniecībā un citās tautsaimniecības nozarēs.

Noņemsim "Latvijas brīnumam" pēdiņas!

Vairāki kokapstrādes un mežizstrādes speciālisti un nozaļu vadītāji Db un citu izdevumu slejās, kā arī Inteliģences apvienības konferencē ir snieguši daudz vērtīgu un vērtīgu ņemamu priekšlikumu izejai no strupceļa, tikai šie ierosinājumi būtu jāatbrīvo no provinciālisma un nozares izolacionisma. Mūsu topošās kokrūpniecības galvenā bāze nav Londonā, Stokholmā vai Arābu emirātos, bet tepat - Latvijā. Otrkārt, kokrūpniecība nevar attīstīties atrauti no pārējās Latvijas tautsaimniecības, bet ciešā saistībā ar to, turklāt kalpojot par vienu no tautsaimniecības vilcējiem. Kokapstrādes attīstības valsts programma ir ārkārtīgi nepieciešama, bet tikai kā visas tautsaimniecības attīstības valsts programmas organiska sastāvdaļa. Un tas ir skandāls, ja šādas programma izstrādi finansē Zviedrijas valdība, t. i. galvenais konkurents, kas, pirmkārt, ieinteresēts savu pilsoņu un uzņēmumu labklājībā.

* Valsts ekonomijas attīstības ietvaros jāatdzīvina Latvijas iekšējais tirgus, t. i., jāatjauno iedzīvotāju vairākuma pirktspēja un cilvēka cienīgs iztikas minimums nabadzīgajiem. Šim nolūkam jāatsakās no vairākām, t. s., Čikāgas skolas monetāristu dogmām, kas netiek cienītas arī pašos Rietumos. Nevajag censties būt "ticīgākiem par pašu pāvestu", bet jādome fiziskās jeb produktīvās ekonomijas kategorijās, kas ir galvenais reālais nācijas materiālās labklājības avots. Kritiski jāvērtē arī keinsianistu pieprasījuma stimulēšanas metodes, kuņas mūsu presē detalizēti aprakstījis profesors G. Libermanis. Vai nav prātīgāk sabiedrības pirktspēju celt, ļaujot cilvēkiem pašiem nopelnīt ražīgā darbā - valsts atbalstītos tautsaimniecības attīstības projektos? Tomēr pirktspējas būtisko nozīmi nedrīkst ne par sprīdi noniecināt. Pat legendārais britu koloniālisma teorētiķis Ā. Šmits savā darbā *Wealth of Nations* bija spiests teikt zelta vārdus: "Neviena sabiedrība nevar uz-

teorētiskais Ā. Šmits savā darbā *Wealth of Nations* bija spiests teikt zelta vārdus: "Neviena sabiedrība nevar uzplaukt un būt laimīga, ja tās lielākā daļa ir nabadzīga." Varbūt mūsu tautsaimnieciskās domāšanas apvārsni var plašināt tautsaimnieka E. Grinovska nesen izdots darbs *Agrārās politikas koncepcija tautsaimniecības struktūrpolitikas aspektā*.

* Kā nāvīgu briesmu signāls uztverams necīgais ārējās tirdzniecības apjoms un katastrofāli augošais ārējās tirdzniecības deficīts, kas liecina par mūsu ekonomiskā potenciāla strauju noplicināšanu. Lai to novērstu, jāmaina visa ārējās tirdzniecības struktūra. Jāatturās no tādu patēriņa preču ieviešanas, kuŗas spējam ražot paši, bet jāieved tehnoloģija. Savukārt, eksportēt jācensas gatava produkcija, un šai ziņā daudz var līdzēt tieši kokrūpnieki. Jāatkaro Austrumu tirgus un jāmeklē pilnīgi jauni tirgi Dienvidos, jo Rietumu tirgus veic, galvenokārt, starpnieka funkcijas, par to iekasējot lielus procentus.

* Nevajag meklēt svētumu tur, kur tā nav. Nevajag absolutizēt arī privātpašumu, jo mēs visi labi zinām, kā tas Latvijā tapis. Netaisnīgi iegūts īpašums īpašniekiem svētību nenesis, tāpēc līdzšinējie privatizācijas rezultāti ir kritiski pārskatāmi, kā arī izstrādājami ekonomiski pamatoti un līdzsvaroti privatizācijas kritēriji nākotnei.

* Kokapstrādes rūpniecības attīstības koncepcijā jāsaskaņo kokapstrādātāju, meža izstrādātāju un mežu īpašnieku būtiskās intereses tuvākā un tālākā perspektīvā. Lai neatkārtotu lauksaimnieku liktenīgo kļūdu, mežu īpašnieki jāiesaista kokapstrādes uzņēmumu financēšanā un pārvaldē, jāveicina šo subjektu kooperācija, pārstāvība jumta organizācijā un mežrūpnieku arodbiedrībās, kā arī izglītošana.

* Valstij kā lielākajam mežu īpašniekam un atbildīgajam par sabiedrības kopējo labumu jāmobilizē līdzekļi lētiem ilgtermiņa kredītiem un tiešām investīcijām kokrūpniecībā. Jāievieš diferencēta nodokļu sistēma, kas būtiski stimulētu koksnes dziļo pārstrādi, bet maksimāli apgrūtinātu izejvielu eksportu. Šajā nolūkā jāapsver, vai nav ieviešams koksnes eksporta valsts monopols, protams, nepārtraucot jau iesāktu mūsu uzņēmumu veselīgo sadarbību ar ārvalstu partneriem. LB emitēto latu daudzums apgriezībā - ap 250 miljoniem latu - ir absolūti nepietiekams dinamiskai ekonomijas attīstībai. Muļķīgi baidīt ar inflāciju, ja mūs jau paralizējusi chroniska stagflācija.

* Visas kokapstrādātāju, eksportētāju un mežizstrādātāju asociācijas ir vienprātis par cellulozes rūpniecības neatliekamību, bet vai vispirms nav jātiec pilnīgā skaidrībā par iespēju izmantot jau esošo rūpniecību, kas atbrīvojama no vecajiem parādiem? Protams, ja šīs jaudas jau nav sagrieztas metāllūžņos, - tādā gadījumā jānodrošina vainīgās amatpersonas. Bez cellulozes un papīra rūpniecām ceļamas arī kokskaidu un kokšķiedru plātņu, furfurola, skuju produktu, fenolu, miecvielu un citu koksnes produktu ražotnes, iepērkama moderna tehnoloģija, apsverama iespēja vienu un to pašu izejvielu izmantot vairākās rūpniecās, piemēram, furfurola un cellulozes ražošanai. Jāapsver, kā un cik resursu šiem projektiem spēj mobilizēt valsts, ieguldot savu daļu arī ārvalstu investīciju projektos.

* Varbūt nevajadzētu pārlieku aizrauties ar koksnes izmantošanu apkurei, jo tas tomēr ir nedaudz arhaisks kurināmais, un žēl to izkūpināt caur skursteni. Kāpēc gan šoreiz nemācīties no Zviedrijas valdības, kas nepaļāvās ekoterroristu histērijai, uzcēla 12 atomelektrostācijas un dzīvo siltumā bez bēdām?

Lai šie daži priekšlikumi kalpo kā rosinājums turpmākai domu apmaiņai, optimāla risinājuma atrašanai un rīcībai. □

Jānis Kučinskis, Latvijā

DR. ULFA JĀNSONA PIEBILDUMI

"Materiālu nabadzību ir iespējams pārvarēt bet ne gara nabadzību." (Mišels de Montēns)

Dažkārt dzirdēts, ka "ārpusnieki" jeb ārzemju latvieši esot pārāk kritiski pret norisēm atjaunotajā Latvijā. Taču parasti šī kritika ir izteikta savaldīgā formā, norādot uz negatīvo parādību cēloņiem, ko radījusi necilvēcīgā padkrieviskā okupācija. Daudz skarbāk un nežēlīgāk par pašmāju nebūšanām izsakās "iekšpusnieki". Tā, piemēram, kāds tautietis (Jānis no Gāļiņciema Ventīņos), atceroties jūsmīgās "barikāžu dienas" 1991. gada janvārī, raksta "Nacionālā Neatkarība" (š. g. Nr. 6):

"To visu atceroties, asaras tā vien rosās acīs. Tikai žēl, ka viss tas veltīgi. Miļie ciņu biedri, tautas brāļi! Veltīgi tāpēc, ka esam, glēvi pārtraukuši ciņu, ka pieļāvām šai komunistu mafijai māti Latviju pārvērst par lētu prostitūtu, ļāvām izlaupīt, pazemot un nodot! Kļūdiņjamies? Ar viltu un meliem, bet mūsu pašu rociņām šie bijušie komunistu dižvīri, atkal tikuši krēslos, dara savus melnos darbus. Kļūdiņjamies? Bet, ja vienas un tās pašas kļūdas pieļaujam atkārtoti, tad jāsāk domāt par sava prāta spējam. Vai mūsu lētticība un vientiesība nav pārtapusi plānprātībā? Negribas ticēt. Ar skaudību jāskatās, kā tautas pasaulē cinās par savām tiesībām! (...) Vai mēs jau būtu pārvērtušies par padomju hibridu un nožēlojamu, glēvu vergu baru?"

Var piebilst, ka pāreja no totalitāras iekārtas (turklāt okupantu uzspiestas) uz demokrātiju ir grūts un sarežģīts process. Pilsoniskas brīvības var izmantot arī demagogi un politiski avantūristi, kā arī demokratijai tieši naidīgi spēki. Tāpēc demokrātija prasa politiski apzinīgus un sabiedriski aktīvus pilsoņus, bet tādi nekur nerodas pēkšņi.

x

Necerot, ka Latvijas "jaunie veclaiku varasvīri" varētu kaut ko jēdzīgu paveikt valsts un tautas labā, sabiedrībā izteiktas domas: "Jācer uz jaunāko paaudzi, uz tiem, kas tagad vēl iet skolā."

Taču priekšnoteikums šādām cerībām ir radikāla izglītības sistēmas reforma, kas iztīrītu skolas no padkrieviskajiem piesārņojumiem, no latviešu valodas, kultūras un vēstures izkropļojumiem. diemžēl, sešu gadu laikā nekas tāds nav manīts. Laikam, lai nodrošinātu okupantu nodibināto stāvokli skolās, tagad par izglītības ministru iecelts rusofilā "Saimnieka" līdzpriekšsēdis Juris Celmiņš, provinciāls kompartijas funkcionārs, kuŗa sadarbību ar čeku prokurātūra kavējoties izmeklēt. Pēc 6. Saeimas vēlēšanām, kad Čevers plānoja koalīciju ar Jukumu Zigeristu, J. Celmiņš parādīja savas gara spējas, noskaitidams partijas darbā iekalto neticami muļķīgo frazi: "Šai koalīcijā ir pretrunas, bet tās nav antagonistiskas (t. i., pretrunīgas)." Ivars Kezbers pasteidzās šo negribētā humora taisītāju apzīmēt par "ista kaluma viru".

Kādreiz Latvijā izglītības ministra postenis bija rezervēts tikai ievērojamiem kultūras un zinātnes darbiniekiem. Ari Jānis Rainis kādu laiku bija šajā amatā. Tagad mums ir bij. Tukuma rajkoma sekretārs ar sakariem iekšējā izspiedzē, kas jau publiski paguvus apliecināt savu ģeķību. Par tādiem kaluma vīriem Gudrais Zalamans saka,

"Kā suns savu vēmekli atkal ierīj, tāpat dzen tas ģeķis atkal savu ģeķību."

x

Lai padarītu vispārējo ainu Latvijā vēl rēgaināku, par minprēža biedru iecelts okupantu aktīvs kolaborants Juris

Kaksītis kas vēl nesenajā pagātnē vajājis un tiesājis patriotiski noskaņotus latviešus (arī Rolandu Silaraupu). Griebdams aizstāvēt savas partijas biedru, Z. Čevers, savkārt, atgremojis nodēdēto kolaborantu teicienu: "Viņš (Kaksītis) ir tikai pildījis tā laika likumus." Arī nacistu ierēdnis Eichmanis, kas kārtoja žīdu transportu uz dažādam noņemam, aizstāvējās burtiski ar tiem pašiem vārdiem. Kā zināms, šī argumentācija noveda Eichmani turpat, kur citus bendes kalpus - pie karātavām.

Vai tiešām Kaksītis un viņa "advokāts" nespēj apjēgt, ka Latvijas okupācija bija starptautisks noziegums (vispār atzīts un nosodīts), ka okupācijas vara bija nevien nelikumīga, bet arī augstākā mērā krimināla, kas plānveidīgi centās panākt latviešu tautas iznīcināšanu. Atzīstot, ka attiecīgā persona ir rīkojusies saskaņā ar slepkavīgās okupācijas varas "likumiem", tiek atzīts, ka tā izdarījusi vismagāko un nīcināmāko noziegumu pret savu tautu.

Bet Kaksītis, kā profesionāls (okupantu jurists) sakārtošot Latvijas likumdošanu. Kas par profesionālu? Vai tad PSRS bija tiesiska valsts? Latvijas lielākā nelaime ir bijusi okupantu sagatavoties dažādie "profesionāļi", kas atbildīgi par nožēlojamo stāvokli valstī.

Bez norēķināšanās ar pagātņi un morāliskas attīrīšanās Latvija nevarēs atbrīvoties no okupantu "labi taisītiem" profesionāliem noziedzīgas varas kalpotājiem.

Ar to savus piebildumus beidz
profesionālās nodevības pētnieks

Dr. Ulafs Jāņsons

☒☒☒☒☒☒

IZSTĀŠANĀS MĪTS

Vai atjaunotā Latvija 'izstājās' no Padomju savienības - tādā pat veidā, kā Kvebekas separatisti cenšas 'izstāties' no Kanadas? Protams, ka ne! Mums tāds salīdzinājums liekas (un - ir!) absurds. Kāpēc par to vajadzētu uztraukties?

Precizāk: kāpēc vajadzētu uztraukties *no jauna*?

Arhīvos taču glabājas zīmīgas Otavas lidlauka preses konferences metraža. Toreiz noslēdzās bij. padomijas vadoņa Gorbačeva vizīte. Kāds vietējs muļķis-reportieris, droši vien 'nacionālistu' simpatizētājs, Gorbačevam pie beigām prasīja: kādi būtu viņa ieteikumi blakus stāvošam Kanadas min. prez. Mulronijam sakarā ar 'neatkarību centieniem' Kvebekas provincē? Gorbija, tajos laikos vēl prestiža apogejā, nekautrējās slavēt 'stingru centrālu valdību' (savu padomijai paredzēto ideālu), piemeta vēl ko klāt par 'likumības' ieviešanu, 'bistamām frakcijām', visiem saprotamu 'stabilitātes respektēšanu', un tad griezās pret Mulroniju ar tādu kā 'nu, vai nebija pareizi?' smīnu. Lai ko citu par viņa izdarībām varētu teikt, momentā Mulroniju tik pliki paķert neizdevās. Atbilde (aptuveni): situācijas nevar tik vienkārši salīdzināt. Kvebeka kā province *brīvpriatīgi* iestājās Kanadā, var arī demokrātiski izšķirties par labu aiziešanai; turpretim, Kanada nav nekad atzinusi varmācīgu tautu - piem., baltiešu - ietilpināšanu plašākās 'savienībās' un pieņem, ka tām ir dabīgas tiesības uz pašnoteikšanu. Cauri un āmen.

Ja atmiņa neviļ, sekoja baltiešu organizāciju pateicība Mulronijam par skaidri teikto. Tas toreiz palīdzēja atspēkot glumu krievu muldēšanas kampaņu par mūsu tautas 'tiesībām', kuŗas it kā 'likumīgi' noteikšot visa bēdīgā 'savienība'. Uz kādu laiku arī pakūpēja Kvebekas separatistu tāda 'izstāšanās modeļa' traktēšana - aktīvi ar nesegtiem apgalvojumiem mētājās īgnais 'starpvaldību' ministrs Landrijs, izcili nekritiska bija Kvebekas 'intelektuāļu' prese. Latvija pieteica savu neatkarības atjaunošanu namāku-

ligā Maskavas aparāciju puča laikā. Un separatisti pārgāja uz izdevīgāku piemēru: Čechu-slovāku 'velvetigo laulības šķiršanu', mierīgu, t. s., 'vienlīdzīgu partneru' attiecību 'neregulēšanu'. Turpat vien, lielā mērā, šodien turas viņu 'domāšana'.

Bet ne pavisam. Kā lielu, bistamu rungu Kvebekas separatisti vienmēr vicinājuši 'UDI' (unilateral declaration of independence) draudu. To pamatīgam beziemam atraisu labvēlīgs 'tautas referenduma rezultāts' - resp., vienalga par 'citiem': ja Kvebekas iedzīvotāju vairākums sondāžā teiktu 'aiziet', provinces valdība sauktu Kanadas vienotībai galu un pieprasītu izstāšanās + 'jaunas partnerības' sarunas ar Otavas federālo valdību. Labi zinām, cik tuvu tādām gājienam pienācām 1995. gada oktobrī, kad federālisti, debātes nogulējuši, knapi panāca (toreizējais Kvebekas premjers Parizo: 'ar naudu un etniskām balsīm') drebulīgu, nedrošu... 'nē'.

No tā laika federālā valdība izveidojusi divas paralēlas kampaņas: plānus 'A' un 'B'. 'A' meklē kvebekiešiem minimāli pieņemamo, piem., franču valodas, kultūras, t. s., 'atšķirīgās sabiedrības' (distinct society) atzīšanu, pasargāšanu, kombinācijā ar pozitīvu informāciju par centrālās valdības ieguldījumiem un pakalpojumiem Kvebekā, Kanadas pilsonības priekšrocībām, utt. Pārliecinātiem Kvebekas nacionālistiem tā ir 'veca dziesma': ar 'kripātām' nepietiek un faktiem nav nozīme. Tāpēc 'B': metodiska uzskaitē - re, 'neatkarīgas' Kvebekas pilsoņi daudz ko zaudēs. Piem., Kanadas pasi, naudu, prestižu, tirgus savienojumus un izkārtojumus, aizsardzības un palīdzības sistēmas. Tiem būs jānokārto sava Kanadas parādu (deficīta) daļa, izpaliktu centrālās valdības pabalsts (apm., \$ 3 miljoni gadā) un manāmi kristos dzīves standarts. Turklāt nav garantēts, ka nemainītas noturētos patreizējās Kvebekas teritoriālās robežas - kā nekā, ja 'dala Kanadu', tik pat labi var 'dalīt Kvebeku', un ir rajoni (visnopietnāk - indiāņu), kas skaidri izteikuši savu vēlēšanos 'palikt Kanadā'. Plānu 'B' Kvebekas nacionālisti (un tiem padotā prese) tēlo kā 'terroru', tieši to 'mentalitāti', no kuŗas 'jāatbrīvojas', utj... protams, izslēdzot domu, ka nemitīgi pieteiktais drauds izjaukt Kanadu ir arī sava veida 'terrors', pie tam tik nogurdinošs, ka labs procents Kanadas iedzīvotāju ir gatavs visai 'bodītei' atnest ar roku. Lai iet, lai peŗas paši savā pirti, galu galā - pietiek. Kvebeka vēl nav Kanadas Čēčnija, bet...

Interesantākais - mums - visā 'B' procesā ir federālās valdības aicinājums Kanadas Augstākai tiesai (Supreme Court) izšķirt: vai tādai 'UDI' deklarācijai varētu būt kāda legāla, konstitucionāla nozīme? Resp., vai Kvebekas nacionālistu galvenais drauds ir... nopietns drauds, operatīvs, vai tikai 'balona palaišana', bez praktiskas nozīmes? Tiesas priekšā 'nē' teiks vesela strīpa sabiedrības 'pārstāvju': federālā valdība, indiāņu vadoņi, pāris citas provinces, utt. Kvebekas valdība 'principā' atteikusi līdzdalību (re: nākotni izšķirš politikā, 'tautas balss', ne kaut kādi tur 'attālas tiesas' lēmumi). Tai 'principi', dabīgi, ir lokana izejviela - tos piesauc, kad izdevīgi (piem., slēdzot angļu skolas un slimnīcas, nosakot izkārtņu valodu, utt.), bet ne tad, kad draud avārija.

Un 'UDI' jautājuma avārija ir diezgan droša.

Vispirms jau - konstitūcijā Kanadas 10 provinces skaitās 'līdzvērtīgas' (lai cik tāds formulējums neatbilst operatīvai īstenībai). Kvebeka nevar uz savu roku radikāli rīkoties: jāpiekrit ne vien federālai valdībai, bet arī provinču vairākumam (Tas bija Gorbija 'savienības' arguments). Tādēļ jaunam referendumam (kas dotu loloto 'jā' atbildi Kvebekā) var būt tikai sondāžas nozīme, tāpat, kā visiem gājieniem, kas sniedzas pāri provinces pilnvarām un kompetencēm. Izejot no tādas sondāžas rezultāta (bet ar cik

lielu 'jā' vairākumu?) protams, Kvebeka varētu pieprasīt 'nopietnas sarunas', bet pārējie iecerētie partneri tādu pieprasījumu var arī neievērot, sakot, piem.: klau, 'nopietnas (valsts pārveidošanas) sarunas' meklējam jau labu laiku, kur jūs bijāt? Kādēļ vajadzīga sāpīga šķiršanās - pirms jaunas savienības formulējuma? Atjaunosim to, kas ir!

Tad par 'pašnoteikšanu': jauka ideja - taču katrai 'tautai' (lai paliek strīdi par to, vai Kvebekā dzīvo īsta 'tauta', vai ne) pieder dabīgas tiesības veidot savu nākotni. Labi, bet jau reizi Kvebeka vienu tādu izvēlējās... brīvprātīgi kā *province*, iestājoties Kanadas topošā federācijā, turklāt paturot iedzīvotāju valodas, civillikumu un reliģiskās brīvības garantijas. Tā bija *nolīgta* iestāšanās, kuņas formu momentā, 1867. gadā, apstiprināja īpašs Anglijas parlamenta likumprojekts (British North America Act).

Pirms tam, Kvebeka bija Francijas kolonija, ar šauru teritoriju (ne patreizējo), karā paspēlta Anglijai, *ne suverēna valsts*. Kvebeka *nekad* nav bijusi 'neatkarīga'. Ja tomēr kopienam, kas Kvebekas paplašinātā, uzpildītā, kā daļu no Kanadas attīstītā teritorijā ir 'nacionālas' pretenzijas... tās nevarēs uzreiz 'īstenot' ar vienkāršu deklarāciju. Jāatšķetina, jāatkabina daudzi un dažādi izkārtējumi, savienojumi, saligumi. Jānosprauž jaunas robežas. Nevar no zila gaisa uzreiz būt tas, kas nav bijis. 'Globalizētā' pasaulē, ļoti iespējams, nevarēs arī pastāvēt viss iecerētais, retam lemta pilna 'pašnoteikšana' (skat., piem. Eiropas Apvienības debates!).. Tās, kā saka, ir 'baltas lapas': ieraksti nav pareģojami (Un te, skaidrs, nojūk otra puse Gorbija argumentam: neviena *valsts* 'brīvprātīgi' padomijā neiestājas, tātad nevar būt runa par Baltijas 'izstāšanos', bet par tās *neatkarības atgūšanu*. Parādās krievu koloniālās tieskmes, nekas cits.). Noslēdzot apli: Kanada tādas, t. s., 'angļu' tieskmes sen izkūpējušas, lai ko tiepj Kvebekas vēstures viltotāji, jo *Kanada sen vairs nav 'angliska'*. Gadsimta maiņā galvenā valoda Vankuverā būs ķīniešu, valsts iedzīvotāju trešā daļa ir 'citādi' migranti, utt. - fakts aiz nepatikama fakta, kas liecina, ka 'suverēnisti' savas domāšanas serdē nespēj pamest sen zaudētas koloniālas sakāves 'apgāšanu'... lai cik pasaule būtu starplaiķā mainījusies.

Kāpēc process, vēl tālu no gala, pelnās atjaunotu latviešu uzmanību? Jo, gatavojoties uz tiesas argumentiem, pavīd vecie salīdzinājumi - it kā minētās Gorbija preses konferences un krievu melu kampaņas metraža būtu izgaissusi no atmiņas.

Tā, piem., Southam avižu slejists Koins (Andrew Coyne, 4. martā) 'konstitūcijas ūdeņu' analizē no jauna ņem palīgā patsavienības 'izjukšanas' piemēru - it kā atsevišķām tās republikām kāds būtu *lāvis* 'izstāties', vai nopietni tādu atļāuju apsvēris. Izjucis kaut kas 'stabilis' - *tāpēc* Kanada līdzīgu ceļu nedrīkst atvēlēt Kvebekas 'UDI' centieniem. Īsa atmiņa un blēņas!

Attīstās jauna Krievijas kampaņa par labu savām 'interesēm' Baltijā, 'tuvu pierobežā' - palīgā ņemot plikus viltojumus par pamesto migrantu, piedošanu, 'minoritāšu' tiesību 'neievērošanu' (tāpat Francija par kvebekiešiem Kanadā, Kvebekas valdība - pēc izdevības - par dilstošiem franču puduriem citur Kanadā). Vienmēr urdzoša 'lielu varu' (un pretendentu) tieksme jaukties 'mazo' afērās. Neiznīdēti kolonialisma instinkti.

Vai nebūtu pienācis laiks šejienes latviešu organizācijām un Latvijas diplomātiem skaidri un nepārprotami pateikt - pietiek ar tādiem glumiem vienādojumiem? Nesam bijuši 'separatisti', nekādā veidā 'neizstājami', mēs beidzot atgūvām iztirgoto, zagto neatkarību, viss... un, laipni lūdzu, izbeidziet mūsu nelaimīgo likteni salīdzināt ar vienas Kanadas pretenzijām. Apnicis! Nost tādu necilu, aplamu jūtu izmantošanu.

Tādu paziņojumu varētu izlikt tiklos, ievērošanai piegādāt slejistiem un ziņu aģentūrām, oficiāli iesniegt Kanadas un Kvebekas valdībām, un kā dokumentu pielikt Kanadas Augstākās tiesas procesa krājumam. Tādējādi mēs palīdzētu 'savai lietai' un laicīgi kontrētu Krievijas iebildumus, kas, piem., tēlo Latvijas uzņemšanu NATO kā 'bistamu'.

Bistams ir sekls vēstures tvēriens. Bistams ir idiomatisms. Bistami ir neatspēkoti meli. □

1997. gada martā

Juris Mazutis

☒☒☒☒☒☒

FORUMS: vērojumi, piezīmes, pārrunas

UBAGI LATVIJAS PILSĒTĀS

Bagāts viņš, bet mīkstu sirdi,

Redzot ielās nabadziņu

Mudīgi grūž roku ķešā,

Izvelk - savu nezdodziņu...

Tas ir temats, kas plaši apcīlāts mūsu literatūrā no gadsmītu mijas un agrāk. Šie cēlušies no Latvijas neatkarības, jo bija taču jāsaņem, ka šim milzīgajam notikumam būs arī kāda ēnas puse. Ir skaidrs, ka pensionārs, kas ir gluži viens un kam nav bērnu, kas rūpētos (vai ir tādi, kas to nedara!), nevar izdzīvot. Vissīkākais un lētākais dzīvoklis kādā no krievu kolonistiem celtajiem mikrorajoniem paņem *vismaz* pusi pensijas, ar otru pusi tikko var iztikt (skatos, ka tantiņas, kas saglabājušas pašcieņu, pērk vistu muguras, kas maksā tikai 80 sant./kg un piepērk klāt pašmāju makaronus, kas ir lēti, puskukuliti maizes un - jādūmā - piedzeļ klāt ūdeni, ko citu?). Un no tā radušies ubagi, kas visās Latvijas pilsētās pacietīgi un klusi stāv ar trauciņu rokā un tajā reti ir vairāk kā pāris santīmu. Reizēm blakus tik pat pacietīgi sēž sunītis, kas nav vainīgs, un tā ir reizēm gandrīz vai vairāk žēl.

Problēmu saasina tas, ka Latvijas tauta ir nosvērta uz veco cilvēku pusi, un tas, ka Latvijā ir tik nelāgi daudz pensionāru - kolonistu. Tūlīņ jāpiebilst visiem zināmais fakts, ka sarkanarmijas militārajiem pensionāriem (un ne tiem, ne viņu ģimenes locekļiem neklājas atrasties svešā valstī!) pensijas maksā Krievijas federācija un daudz dāsnāk, nekā Latvija saviem pensionāriem. Kā raksta prese, pensijas šogad pacelšot līdz Ls 50 mēnesī, kas vienam otram ļaus vismaz dzīvot.

Bez klusajiem un mēmajiem lūdzējiem trīs aktivāki ubagu tipi. Tie, kas nāk klāt un lūdz naudu maizītei. Jāpieņem, ka tāda vecmāmiņa, kas izskatās pēc manējās, tam arī naudiņu lūdz. Pirku gaļu, piestāja un lūdza 22 santīmus maizītei. Iedevu piecdesmit, un viņa aizejot man novēlēja Dievpalīgu. Ziemsvētku laikā mani pastā apcēla cita un nopelnīja veselu latu. Bet ar zināmu patīku atceros mazliet nodzērušos jaunu cilvēku, kas mani apturēja ceļā uz tirgu un sacīja: "Saimniek, vai variet iedot četrus santīmus? Taisni pietrūkst!" Tā kā sapratu, ka viņam pietrūkst, iedevu pieci un sacīju, lai uzdzeļ arī uz manu laimi.

Otra grupa ir tā, kas veikalos diedelē pārtīku. Dabū puskukuli maizes, bet citu nedod, dzen projām. Trešā grupa ir bērni, kas staigā pa piepilsētas vilcieniem ar abās valodās rakstītām zīmītēm, lūdzot naudu. No preses var noprast, ka vecāki ir dzērāji un nopelnīto naudiņu atņems lai pirktu - nudien, nezīnu ko? Čikāgā bērni pirka stiprināto vīnu, un man nekad nav gadijies būt līdzās tādām, kas izskatās pēc tāda Latvijā. Arī Latvijā var nopirkt dažādus stiprinātos, Latvijā ražotos un diezgan lētus vīnus - portvīnu, vermūtu, madeiru. Vēl nav šerija.

Cita grupa arī prasa naudu, bet dod pretim produktu. Ticm parasti kādu monētu iemetu. Tie ir ielas mūzikanti

un reiz tādiem, kas pie Romas viesnīcas skaļi dziedāja: "Te ir Latvija, te nav Krievija..." iedevu veselu latu. Vecrīgā tādu ir daudz un var dzirdēt arī lieliskas kvalitātes mūziķus. Vidzemes tirgus piena paviljonā sēž, laikam, vāredzīgs večuks un uz akordeona spēlē tikai latviešu mūziku. Tam esam naudu devuši šad un tad, jo viņš to neprasa.

Šis ir jautājums, kas ir allaž degpunktā. Mana dēla Kārļa radio raidījumā "Vārds tiek dot jums" pensionāru (un daudz bērnu ģimeņu) sūdzības nāk ļoti bieži. Valdībai ir grūti kaut ko darīt, jo tā nav pratusi atbalstīt mazo firmu rašanos, kas maksātu nodokļus un nodarbinātu iedzīvotājus. Toties daudz vairāk naudas ienāk par muitas nodevām, un valdība sāk pielietot represijas iepretim algas nodokļu nemaksātājiem. Pēc laika tam vajadzētu pacelt visu iedzīvotāju, arī pensionāru dzīves līmeni. Daudziem gan tas būs par vēlu. Bet tas viss ir relatīvs jautājums. Vēl sliktāk ir pensionāriem (un citiem), kam nav elektrības, ne siltuma. Ziemassvētku vakarā Rīgā bija -22 grādi C. Tie ir ļoti grūti atrisināmi jautājumi, jo ir reizes, kad firmas, kas pārvalda māju, naudu iebāž kabatā un nav atrodamas, kad enerģijas piegādātāji atslēdz pakalpojumus. Tomēr Latvijā neviens nedzīvo papes kastēs, kā tas notiek Vidus- un Dienvidamerikas *barrios*. Žurnāls *Economist* ziņo, ka Lielbritānijā, kas taču ir ļoti veca un vismaz bijusi varena valsts, dzīvojot daudz nabagu, ka nesajemot ne elektrību, ne siltumu. Te nu bija!

Latvijā, bez kādām šaubām, iet uz augšu, un te nav slikti ne kādā jomā. Tas Latvijā dzīvojošam pensionāram neko lielu nedod. Inflācija (sekojot ES vadlīnijām) ir zema un pensijas tagad ir indeksētas pie inflācijas. Latvijai Andreja Šķēles personā ir ļoti labs saimnieks, kam rūp arī tie jautājumi, par ko te rakstu. □

Laimonis Streips,
Rīgā

LIELĀS KAMIEĻU SKRIEŠANĀS SACĪKSTES AMERIKĀ

Brīvi atstāstīts Barney Schwartz raksts, ko 1973. gada izdevumā publicēja žurnāls "The Ambassador".

Amerikas mežonīgo Rietumu vēsture nebūtu pilnvērtīga, ja tāni nebūtu atzīmetas kamieļu skriešanas sacīkstes, kuŗās neviens kamieļis nešķērsoja mērķa līniju.

Kamēr amerikāņi mēģināja dziedēt brāļu karā cirstās brūces, 10 kamieļi atradās 1864. g. 7. aprīlī Sakramento pilsētā uz starta līnijas, lai piedalītos visneparastākās sacīkstēs. Raibajā, sensāciju kārajā pūlī bija pārstāvēti rietumnieki gaŗos, melnos mēteļos, kāŗšu spēlmaņi ar labi koptām ūsām, ķīnieši no dzelzceļa būves strādniekiem, deju lokālu meitenes, ģērbušas uzkrītošos, bezgaumīgos tērpos, un daudzi citi piedzīvojumu meklētāji no tuvienes un tālienes.

Skaļais un raibais skatītāju pūlis ar smiekliem apsveica neredzētos kamieļus ar sedliem kupŗos, sarindotus uz starta līnijas. Atskanēja starta šāviens. Skrējiens iesākās, ne pārāk strauji, apmēram tā, kā lācis iesāk kustēties, atmodies no ziemas guļas. Kaut kamieļu žokļi mežonīgi kustējās, taču viņu klamzīgās kājas nespēja uzņemt ātrāku gaitu. Neviens no kamieļiem nešķērsoja mērķa līniju, bet gan aizaulekŗoja kaut kur sāņus.

Sakramento iedzīvotāji šīs sacīkstes rīkoja, lai palīdzētu kādam parādos iestīguŗam kaimiņam. Ienākums bija labs, bet atbalstam nodeva tikai \$ 100, jo pārējā nauda nokļuva paŗu rīkotāju kabatās.

Kā kamieļi nokļuva Amerikā? Mīsisipi senators J. Davis ierosināja tos 1853. g. ievest ar vārdiem: "Mums ir vajadzīgi kamieļi. Viri, kas dodas cauri tuksneŗiem un mežo-

Rietumu problēmas

- Es jūs jau brīdināju, nelietojiet B vitamīnus lielās devās

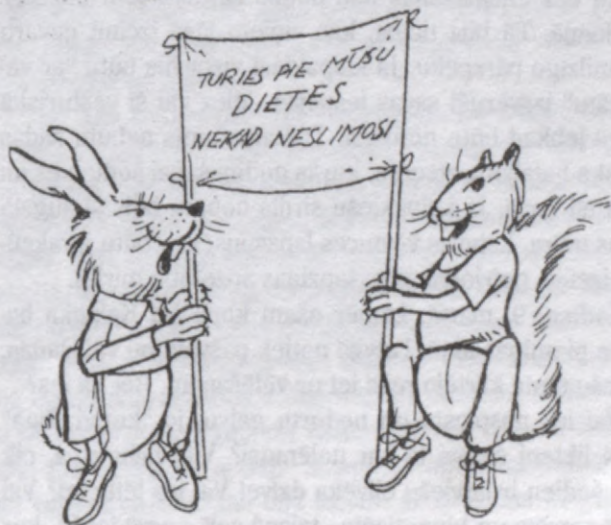

- Kāds ir apģērba stils Dieva valstībā?

- Svedenborgs savos teoloģijas rakstos saka, ka sākumā ir, apmēram, tādi paŗi kā dabīgā pasaulē. Vēlāk mainās atkarībā no nodarboŗšanās. Uz pielaistām kļūdām norādot pārmaiņas apģērbā. Tā tiekot pārģērbti tie, kas zemes dzīvē esot bijuŗi pavirŗi. Ja tas nelīdzot, lietu pārģēmot eņģeļi.

Silvija - Vizma Belŗevica
Izcilā dzejniece meditācijas brīdī.

nīgiem apgabaliem, brēktin brēc pēc kāda dzīvnieka, kuŗš var iztikt dienām ilgi bez dzeršanas un var nest uz muguras smagas preču nastas."

Tikai vēlāk, kad senators kļuva par Kaŗa ministrijas sekretāru, viņš panāca, ka 78 kamieļu iegādei atvēlēja 30,000 dolārus. Kamieļu pircēju ekspidīcija devās ceļā. Kāds iejautājās, kā izskatās kamielis. Izrādījās, ka neviens to nezināja. Nolēma apstāties Londonā, lai to apskatītu zooloģiskā dārzā.

Pirmais kamielis ieradās 1855. g. Indianolā, dienvidvakaros no Galvestonas, Teksasā. Vētrai trakojojot, kuŗim draudēja līdzsvara zaudēšana. Tāpēc kamieļus noguldīja uz ceļiem un piesēja. Kamieļus ostā piesēja pie doka. Tur tie, jusdami zemi zem kājām, uztraukumā meţonīgi spārdījās, nelabi rēca un saraustīja ādas siksnas, ar kuŗām bija piesieti.

Nākošā apstāšanās vieta bija San Antonio. No turienes 28 kamieļi devās uz 1200 jūdţu attālo Tejonu, Kalifornijā. Katram kamieļim uz muguras bija 1000 mārciņu smaga preču nasta. Tie paši kamieļi tūlīt devās ceļā uz St. Louis pilsētu, ko sasniedza 20 dienās. Pārējos kamieļus pārdeva kādai San Antonio būvfirmai būvmateriālu pārveidošanai.

Doma par kamieļu plaşāku izmantošanu pajuka, jo izplatījās baumas, ka kamielis ir bistams nezvērs, it īpaši Arizonā un Jaumeksikā. Nevadā ar likumu aizliedza kamieļiem atrasties uz galveniem ceļiem. Naudas sods bija paredzēts ikvienam, kas palaida kamieļi brīvībā tuksnesī. Kamieļu devums rietumu satiksmes attīstībai bija labvēlīgs, jo rādīja, ka vajadzīgs tāds transporta līdzeklis, kas ir ātrāks un droşāks nekā kamieļu karavānas. □

Ž. Zentiņš

=====

"VAI JŪS TICAT?"

Pārdomas par mūsu tautas stāvokli Kalpaka dienā.

"Vai jūs ticat?" Tā Kalpaks jautāja saviem vīriem, pirms viņi devās liktenīgajā kaujā pret nesamērīgi lielo sarkanarmiešu pārspēku. "Mēs ticam", atbildēja kalpakieši un vīrišķīgi izcīnīja uzvaru, kuŗu nebūtu varējis pareģot pat ļoti pieredzējis kaŗa stratēģis. To man pirms vairākiem gadiem reiz pastāstīja kalpakietis Janis Hūns, kas pagājušā gada 6. novembrī Kanadā aizgāja mūţiībā, sasniedzis gandrīz 101 gada vecumu. Pretinieka pārspēks bijis tik nomācoši liels, ka visi loģiskie un aprēķināmie apsvērumi kalpakiešu stāšanās tam preti būtu noslāpējuši, pirms tā vispār būtu sākusies.

"Neprāts - došanās droşā nāvē - neiespējami!" - šādu attieksmi būtu diktējis "veselais saprāts".

Tā bija šo vīru ticība un tēvzemes mīlestība, kas viņiem bez vilcināšanās lika doties šai šķietami bezcerīgajā kaujā. Tā bija ticība, kas viņiem ļāva izcīnīt uzvaru pret milzīgo pārspēku. Ja kalpakieši vispirms būtu "ar vēsu prātu" izsvēruši savas iespējas - diez vai šī vēsturiskā uzvara jebkad būtu notikusi. Tad arī mums nebūtu šādas Kalpaka bataljona atceres, kuŗas godināšanai šodien esam sanākuši kopā. Ja kalpakiešu sirdis nebūtu bijis šī augstā ticības mēra, Latvijas vēstures lapaspusēs nebūtu ierakstīti šie izcilie, patriotiskas pašapziņas apzeltītie mirkļi.

Šodien, 9. martā, kamēr esam kopā šai Kalpaka bataljona piemiņas aktā, Latvijā notiek pašvaldību vēlēšanas. Latviešu tauta kārtējo reizi iet uz vēlēšanām. Bet kā ies?

Vai ies nospiesta un nodurtu galvu, jo "kungi Rīgā" tautas likteni šā vai tā jau nolēmuši? Visi taču zina, cik grūta šodien ir latviešu cilvēka dzīve! Vai ies lētticīgi? Vai ies kā apmāta un hipnotizēta - taisnā ceļā purvā iekšā, kur

to kārtējo reizi vilina to partiju maldugunis, kas mūsu valsti nu jau negribīgi, bet paklausīgi kārtējo reizi nobalsos par saviem kaklakungiem? Varbūt tā neies nemaz, atmetis ar roku un neticīgi novērsīsies no visiem Latvijas politiskajiem spēkiem? Jau pirms Saeimas vēlēšanām arvien bieţāk bija dzirdams viedoklis: "Vai tad nu mana viena nenozīmīgā balss kaut ko grozis vai ietekmēs? Labāk vispār neiešu balsot!" Vai tauta 9. martā vienkārši rezignēti paliks mājās?

Varbūt tā šoreiz ies pašapzinīga, paceltu galvu, apziņoties, ka politiskā vara Latvijā pieder nevis saujai blēţu un šeftmaņu valdībā, bet tautai? Varbūt, ka latviešu sirdis beidzot atkal būs piesātinātas ar pašu svarīgāko elementu, kas nepiecieşams, lai patieşām mūsu dzimtenē kaut kas mainītos uz labo pusi?

Proti, ar ticību! Ar ticību, ka - JĀ - mēs no šiem drūmajiem laikiem izkulsimies. Ar ticību, ka - JĀ - mēs paši to izcīnīsim, jo cits to mūsu vietā ncizdarīs. Ar ticību, ka - JĀ - Dievs mūsu dzimteni atkal svētīs, bet mums pašiem tam jātic. Ar tādu pašu ticību, ar kādu šķietami bezcerīgajā kaujā pirms 78 gadiem devās kalpakieši? Par noţēlošanu jāsaprot, ka šobrīd tautā ticība ir gandrīz izsīkususi. Ticības principā vairs nav.

Nav ticības valdībai. Nav ticības vairumam pašu ievēlēto pārstāvju Saeimā. Nav sevišķas ticības trimdas zemju latviešiem. Nav ticības sev. Nav ticības labākai rītdienai. Nav arī īstas ticības Dievam.

Latviešu tautas garīgais stāvoklis sasniedzis zemāko punktu daudzos gados. Teiksim, kā ir, jo ir vēl drūmāk: šodien tautas gara stāvoklis ir vēl bezcerīgāks un nospiestāks nekā pēdējos padomju varas gados. Vēl briesmīgāk: nereti visai plaši var jau dzirdēt, ka cilvēki sāk izteikties pozitīvi (gandrīz ar nostalgijas pilnām nopūtām) par bijušajiem padomju gadiem. Ka tik slikti jau nemaz neesot bijis, ka vismaz bijis nodroşināts darbs, ka vakarā cilvēkam nav bijis jābaidās iziet uz ielas, ka bērni vismaz kārtīgi varējuši apmeklēt skolu, ka par spīti gaŗajām rindām tomēr bijis, ko likt galdā, utt., utt.

Vai mēs maz saprotam, ko šādas domas un nopūtas nozīmē? Tās nozīmē, ka 5 atjaunotās Latvijas neatkarības gados latviešu tautā sadauzīts itin viss: cerība, cīņas gars, ticība. Izmisumā iedzītā tauta sāk idealizēt savus apspiedējus - pat ilgoties pēc nebrīvības laikiem. Nemaz nemierināsim sevi, ka šī tāda pārejoša parādība vien ir, vai ka tas 'vienkārši' noticis gaŗu gaitā, jo mūsu tauta garīgi nav bijusi "nobriedusi" vai sagatavota brīvībai. - Nē, šīs tautas izdzīvošanai nepiecieşamās un svarīgās vērtības latviešos iznīcināja (vai arī apzināti neveicināja to uzplaukumu!) visu līdzšinējo valdību aplamā un cietsirdīgā politika, kas tautu un tautas vajadzības pameta novārtā. Tāds bijis Godmaņa valdības - vēlāk Birkava un Gaiļa valdību un tagad jau otrās Šķēles valdības spilgtākais vilciens. Viņu nerakstītais motto bijis: vispirms paši sev, tad draugiem, tad vēlreiz paši sev, un, ja tad vēl kaut kas palicis pāri (parasti gan nebija), tad šīs liesās drupatas var atnest "reņģu ēdājiem" jeb "mazajiem cilvēkiem", kā latviešus ciniski un nicīgi mēdz dēvēt mūsdienu Latvijas varas izpildītāji. Un runāju ne jau tikai par dzīves materiālo pusi bet, galvenām kārtām, par latvietim tik nepiecieşamās nacionālās pašapziņas izkopšanu un pacelšanu patiesi brīva un neatkarīga cilvēka līmeni. Tieši nacionālās pašapziņas atstāšana novārtā var izrādīties liktenīga, nemāku pateikt, vai maz vēl labojama kļūda.

Kāda loma šai kaitīgajā attīstībā bijusi trimdai?

Diemžēl, trimdas vadība, pārsvarā arī prese un krietna daļa trimdas latviešu sabiedrības jau, t. s., trešās atmodas iesākumā bija vairāk nekā gatava un nobriedusi itin visas norises Latvijā pieņemt absolūti bezkritiski, pat ne-

attaisnojami naivi un lēticīgi. Un ne tikvien tas - tos, kas mudināja uz notikumu un attīstības kritisku izvērtējumu, kas norādīja uz pretrunīgām parādībām, kas bridināja no nediferencētas bezierunu Latvijas politisko darboņu apkampšanas, pat cēla priekšā skaidrus pierādījumus, ka daudzkas Latvijā nenotiek nedz godīgi, nedz taisnīgi, izsvilpa un kaunināja, jo viņi ar visu sirdi neuzticoties Latvijas politiķiem, kas pēc labākās apziņas strādājot tik neapskaužamos apstākļos. Cikreiz pati neesmu dzirdējusi niknus aizrādījumus, ka es sējot šaubas, šķeļot tik ļoti nepieciešamo kopības sajūtu ar dzimteni, esot negativisma pilna. Līdz šim nekad nevienā pilsētā, kur esmu runājis jau agrāk, neesmu atgriezies ar "paceltu pirkstu" un teikusi: "Bet es jūs bridināju, es taču jums teicu! Kāpēc uz mani neklausījāties?" Arī šodien to netaisos darīt, bet pateikšu tik daudz: Diemžēl, jā, diemžēl, mani bridinājumu vārdi bijuši vietā, un briesošās nebūšanas, uz kuņģam norādīju tad, kad trimda vēl būtu varējusi pacelt savu balsi un kaut ko glābt, ir notikušas. Tā kā šodien mūsu tautas dzīvot un izdzīvot spēja (baidos teikt "nespēja") sasniegusi tik nospiedoši zemu līmeni, no kuņa zemāk krist būtu jau kritiski bīstami, izņēmuma kārtā atļaušos savā runā ietilpināt arī zināmu retrospektīvu skatu un viedokli. Trimdas vadības pagātnes aplamie novērtējumi un rīcība kā nebeidzama atbalss atskan vēl šodien, kā nerimstošs, lēns pašums met savas šļakatas uz mūsdienu Latvijas realitāti. Dienvidkalifornijas DV apvienība jau Teodora Lillenšteina vadībā vienmēr izcēlusies kā viena no nacionālākajām apvienībām Amerikā un tagad, mūsu apvienības vadībai pārējot Aivara Jerumaņa rokās, man ir izteikti liela ticība un cerība, ka ar konkrētu projektu un mērķtiecīgas darbības palīdzību spēsim stiprināt un atjaunot arī Latvijas DV nacionālo garu un kopības sajūtu, kuņu DV centrālā valde un arī mūsu zemes valde līdz šim nepiedodami atstājušas novārtā. Jācer, ka jaunais DV CV priekšsēdis šai būtiski svarīgajā jautājumā uzņems citu kursu. Katrā ziņā mēs varam būt gandarīti, ka DV Dienvidkalifornijas apvienība bez mazākām šaubām rādīs labu piemēru - gan DV apvienošanās, gan nacionālās pašapziņas celšanas jautājumā..

Tad nu pametīsim skatu ne visai senajā pagātnē.

Labi atceros, un droši vien arī jūs, ar kādu nedalītu sajūsmu trimdas sabiedrība uzņēma Latvijas Tautas fronti un pie mums atbraukušos (atsūtītos?) tautfrontiešus. Bez diferencēšanās. Bez pelēkiem toņiem. Bez piesardzības vai atsevišķu cilvēku aizmugures pārbaudīšanas. Visiem vienlīdzīgi uzgavilēja. Atceros ALA ārkārtas kongresu Vašingtonā, kuņā no Latvijas bija ieradušies TF dzinējspēki Edvins Inkēns un Sandra Kalniete. Tur S. Kalniete, nebūdam balstiesīga ALA kongresa delegāte, spēcīgi iebilda pret formulējumu "prasām neatkarīgu Latviju" kādā centrālā ALA kongresa rezolūcijā un nepieķāpīgi ieteica to aizstāt ar "suverēnu Latviju". Manuprāt, tas, vispirms, ir takta jautājums, vai kāds viesis ar padomiem iemaisās organizācijas internajās diskusijā. Apkaunojoša, turpretim bija vairāku kongresa delegātu reakcija. Ar sevišķu neatlaidību izcēlās Čikāgas delegāts R. Spuris, kas kongresa plenārsēdē mudināja "uzklausīt tautas balsi" (?) un Kalnietes labojumu pieņemt. Kad tas tomēr nenotika (delegātu vairākums toreiz tomēr nobalsoja pret šo ieteikumu), Spuris rezolūciju diskusijās S. Kalnietei publiski atvainojās visa ALA kongresa vārdā. Otrs tautfrontietis - Edvins Inkēns šodien ir viens no Latvijas ceļa ideoloģiskajiem dzinējspēkiem, kas izdara spiedienu uz presi un televīziju, lai priekšlaicīgi izvētītu, viņaprāt un Latvijas ceļaprāt, nevēlamus rakstus vai televīzijas raidījumus. Citiem vārdiem - vecā, labā cenzūra, ko ALA kongresa apjūsmotais E. Inkēns piekopj mūsdienu Latvijā. Vairāki 6. Saeimas deputāti man pagājušā gada novembrī uzticēja, ka pirms pēdē-

jām Valsts prezidenta vēlēšanām E. Inkēns bijis tas, kas citu frakciju deputātiem piesolījis ievērojamas summas, ja viņi balsošot par Ulmani, nevis savas partijas prezidenta kandidātu. Saprotamu iemeslu dēļ vairāki deputāti nevēlējās, lai atklāju viņu vārdus, bet Saeimas deputāts Jānis Kazāks bija ar mieru Inkēna balsu uzpirkšanas mēģinājumus apliecināt publiski vai intervijā. Vai trimda savā laikā centās noskaidrot Inkēna un Kalnietes aizmuguri, pirms tiem uzgavilēja ALA kongresā? Zinām, ka ne.

1990. g. aprīlī, Straumēnos, Anglijā, kā PBLA valdes locekle piedalījās paplašinātajā valdes sēdē. Kā viesi piedalījās (toreiz vēl tautfrontieši) Ivars Godmanis un Jānis Jurkāns. Abi viesi PBLA valdei apstiprināja, ka Tautas frontes kandidātiem būšot labas sekmes gaidāmajās Latvijas PSR Augstākās padomes vēlēšanās, pie kam Godmanis jau toreiz cerēja iegūt Ministru Padomes priekšsēdētāja amatu. Viesu jūsmīgo runu rezultātā PBLA valdes locekle Zaiga Blumberga-Vasariņa iesniedza rezolūciju, pēc kuņas PBLA valde apņēmtos atzīt okupētās Latvijas vēl neievēlēto jauno Augstāko padomi par pagaidu Saeimu. Toreiz PBLA valdes priekšsēdētājs bija Gunārs Meierovics. Neaptveramā kārtā šī rezolūcija neatdūrās, kā būtu varēts domāt, uz nedalītu PBLA valdes pretestību. Nē, vairums valdes locekļu bija ar mieru uz 2 maz pazīstamu, nepārbaudītu tautfrontiešu garantijām, ka vēlēšanu rezultāti būšot 'labi', vēl neievēlētai okupētās Latvijas AP piešķirt pagaidu Saeimas pilnvaras un ticamību. Sākotnēji biju vienīgā, kas kategoriski iebilda pret šādu neapdomīgu un nepamatojamu politisku gājienu. Pēc vairāku stundu "dīvcīņas" Zaigas Blumbergas-Vasariņas un manā starpā, pēdīgi noraidīto viedokli atbalstīja arī Austrālijas PBLA valdes loceklis Jānis Priedkalns un Armands Ļauļa, un tikai tad vēl daži citi. Kad valde balsoja par Blumbergas iesniegto rezolūcijas tekstu, mans viedoklis, ka šāda rezolūcija nekādā ziņā nav atbalstāma, ieguva nelielu balsu vairākumu.

Bet vai maz jābrīnās? Kad bijušais kompartijas ideoloģiskais sekretārs un tā brīža LR Saeimas priekšsēdētājs Anatolijs Gorbunovs piedalījās 1992. g. ALA kongresā Miņneapolis, kāds redzams Daugavas vanags viņu publikai, pazemīgi klanīdamies, pieteica kā "Latvijas prezidentu". Šī bija reize, kad Gorbunovam pasniedza ALA zelta mūža biedra nozīmi. Organizācija, kas kādreiz neatlaidīgi cīnījās par padomju okupācijas fakta popularizēšanu ASV valdības, Senāta un ārlietu ministrijas aprindās, ņem un dārdošiem aplausiem ar ALA zelta mūža biedra zīmi apbalvo savas tautas kādreizējo tiešo apspiedēju, cilvēku, kas trimdas nacionālās organizācijas dēvējis par reakcionārām un fašistiskām. Nezinu, kā tas liekas jums, bet man tas šķiet augstākā mērā bezgaumīgi un neizprotami bezprincipāli. Atskatoties, rodas iespaids, ka nospiedošais vairums trimdas organizāciju, ar jumta organizāciju PBLA priekšgalā, iekrita kaut kādā grūti definējamā vai ar prātu aptveramā "žvingulī" un bezkritiski apkampa visus, kas vien ieradās no Latvijas.

Bet kas šodien par LTF dibināšanu un būtību kļuvis zināms nu jau sava veida vēsturiskā vērtējumā? 207. Jaunās Gaitas numurā publicēta intervija ar tā laika centrālu personu - Viktoru Daugmali. Atmosodas sākumā, 80-to gadu beigās, viņš strādāja laikraksta "Literātūra un Māksla" redakcijā, bet 1990. gadā uzņēmās Dienas galvenā redaktora posteni un pēc tam rediģēja Neatkarīgo Rita Avizi. Tagad viņš ir Saeimas preses atašejs. Visus atmosferas gadus Daugmalis atradies notikumu epicentrā un šodien var atklāt vienu otru nezināmu lietu. Intervijā viņš kā šī laikmeta acu liecinieks atklāj: "Starp (...) atmosferas vadītājiem bija vairāki cilvēki, kas bija saistīti ar drošības komiteju. (...) Raksturīgs piemērs, pirmā tādas frontes ideja ir tikusi

realizāta no Centrālkomitejas - pēc Pugo rikojuma, respektīvi, ar biroja lēmumu. Šīnī pirmajā iniciatoru grupā, kuŗu nodibināja Centrālā komiteja, bija no komjaunatnes Māris Baidekalns, bija Ilja Gerčikovs, kuŗš pārstāvēja strādnieku šķiru, bija Klubiķe, arodbiedrības funkcionāre, bija Andrejs Čirulis, Padomju Jaunatnes redaktors. Viņš bija CKas instruktors. Ļoti uzticama (kompārtijas - M. T.) persona" (Jaunā Gaita, Nr. 207, 1996. g. decembris). Tik-tāl Viktors Daugmalis.

A. Čirulis tātad bija komūnistiskās partijas propagandas kadrs, kas centrālkomitejas uzdevumā devās uz vietām, lai dotu rikojumus, kā kompārtijas līnija jāpasniedz uzņēmumos, darba vietās un vietējās partijas nodaļās. Viņu V. Daugmalis identificē kā vienu no Centrālkomitejas uzticamākajiem ieliektejiem Tautas frontes iniciatoru grupā. Viņš 1991. g. devās mazliet tālākā braucienā nekā tikai pa Latviju. 1991. g. pavasarī Čirulis ieradās PBLA valdes sēdē Katskiļos kā tā laika Latvijas Brīvības Fonda priekšsēža U. Gravas un PBLA aicināts viesis. Tas bija laiks, kad U. Grava bija iededzies sakarā ar milzīgās, bet tikpat aizvēsturiskās "Indianapoles spiestuves" dāvinājumu Latvijai. Milzīgās, vairāk nekā 200 t smagās antikās spiestuves iegūšanā personiski un galvenokārt bija ieinteresēts A. Čirulis. Gigantiskās spiestuves demontāža maksāja 250.000 dolāru un ilga 5 nedēļas. 1991. g. aprīlī notikušajā PBLA valdes sēdē absolūtais valdes locekļu vairākums atbalstīja LBF padomes lēmumu šai projektā ieguldīt 100.000 dolāru un piedevām aizdot vēl 25.000 dolāru. Kā vakar atceros diskusijas par šo apšaubāmo pasākumu PBLA valdes ietvaros. Čirulis un viņa kompanjoni sēdē piedalījās un drīkstēja plaši izteikties. PBLA valde ar Meierovicu priekšgalā, pret maniem asajiem protestiem, nobalsoja par Indianapoles spiestuves demontāžas un pārvešanas projekta atbalstīšanu un vairāk nekā šaubīgajām ar šo pasākumu saistītajām naudas transakcijām. Pagājuši 6 gadi. "Brīvā prese", kuŗu U. Grava piesolīja atjaunot un nodrošināt ar 200 t smagās spiestuves pārvešanu tā arī joprojām Latvijā nav pilnībā nodrošināta.

Pagājuši 6 gadi un šī "pirmā lielā trimdas akcija Latvijas virzienā", kā teica Grava, iekritusi kā ūdenī. Man šī pasākainā akcija tomēr nekad nav izgājusi no prāta. Laiku pa laikam, pēdējos gados pienāca nepilnīgas ziņas par spiestuves likteni. Tā stāvot kādā noliktavā un rūsējot. Taču visas ziņas bija vairāk vai mazāk nenoteiktas un baumu limenī. Nupat no Latvijas saņemtas konkrētas ziņas par spiestuves "likteni". Liepājas metalurģiskajā fabrikā to nesen - ar visiem elektromotoriem un datoriem - pārkaušēja, gluži kā vecus lūžņus. Par ieņemtajiem vai izdotajiem līdzekļiem ziņas vai atskaites trūkst. "Visi gali ūdenī," kā Latvijā saka. Šo skandālu pēc ilgstošas izmeklēšanas izdevies noskaidrot Mālpils DV priekšniekam Leopoldam Gūtmanim. Tuvākajā laikā no viņa saņemšu vēl sīkākas ziņas.

Tieši šādu absurdu projektu gaismā, kuŗus PBLA un LBF atbalstīja pilnām buŗām, vēl vairāk sirds savelkas kamolā, lasot š. g. 1. februāra uzsaukumu Laikā, ka Latvijas 50 gadu Okupācijas mūzeja fonds lūdz palīdzību šādu grāmatu publicēšanai:

1. Andrejs Edvīns Feldmanis, "Uzbrukums Latvijas robežas sardzēm 1940. g. 15. jūnija rītausmā". Esot sagatavotas kartes, fotogrāfijas un dokumenti par traģiskajiem notikumiem uz Latvijas un Padomju Krievijas robežas (Grāmatas sagatavošana un izdošana izmaksātu 2000 latu).

2. Ārsta Jāņa Šneidera "Vjatlagā mirušo saraksts no 1941. g. augusta līdz 1942. g. jūnijam". Ārsts izsūtījumā izlietojis 3 smēķējamā papīra grāmatiņas 407 mirušo vār-

du, uzvārdu, dzimšanas, miršanas u. c. datu pierakstīšanai (Grāmatas izdošana izmaksātu Ls 3000).

3. "Tuvinieku lūgumi čekai". Baigajā gadā rakstīti pieredzīgo lūgumi čekai. Katrā iesniegumā savdabīgi izteikts lūgums ar vienu jēgu - ļaut arestētajam dēlam, viram, tēvam vai brālim nosūtīt paciņu ar ēdienu vai veļu (Grāmatas izdošanai nepieciešami Ls 3000.).

4. Arvīda Stradiņa dienas grāmata "Ērkšķainās gaitas jeb Baigā gada gaitnieka dienas grāmata" (Grāmatas izdošanai nepieciešami Ls 1200.).

5. "Ceļrādīs Okupācijas mūzeja fondos". Simts krāsaini attēli. Atlasīti 100 vienreizēji priekšmeti un dokumenti no Gulaga nometnēm un izsūtījuma (Grāmatas izdošana izmaksātu Ls 4000.).

6. Dzejoļu izlase "Sauls vārdi". Latviešu autoru dzejoļu izlase, ko pēc politiesodzīto atmiņas kaligrāfiskā rakstā pierakstījis, sakārtojis un ilustrējis LU arhitektūras students Visvaldis Aivars piecdesmito gadu sākumā vienā no Džekkazganas nometnēm Kazachstanā (Grāmatas izdošana izmaksātu Ls 3000.)

Kopā šo mūsu tautas Golgātas ceļa dokumentu publicēšana izmaksātu \$ 30.000.-. Neesmu pēdējā laikā runājis nedz ar PBLA valdes locekļiem, nedz ar jauno LBF priekšsēdi. Vai viņi ir paredzējuši bez liekiem birokrātiem šķēršļiem acumirkli piešķirt visu summu šo tik daudzējādā ziņā vēsturisko un neaizstājamo liecību publicēšanai? Ceru, ka viņi jau ir spēruši pirmos soļus - tikpat dedzīgi un emocionāli kā savā laikā ar A. Čiruli, lai aiztaupītu mūsu tik ilgi verdzinātajai tautai kaunu un pazemojumu, proti, iet ubagot uz ielas stūŗa, lai gaŗāmgājēji iemet cepurē kādu grasi šo likteņliecību izdošanai. Ja nu mūsu lielās organizācijas - ALA, DV, PBLA, LBF, KF nav spontāni atsaukušās? Ja nu šie mūsu tautas moku un pazemojumu liecinieki - grāmatu manuskripti - kas turpat 50 gadus slēpti, glabāti un saglabāti ar lielu risku "tai lielajai dienas, kad Latvija atkal būs brīva un neatkarīga"-vispār nevienu nav uzrunājuši? Ja nu neviena mūsu lielā organizācija tos vispār nav ievērojusi? Ja nu pēc 50 gadiem izrādītos, ka šīs sadzēlētušas cigarešu papīra grāmatiņas ar izsūtījumā mirušo 407 latviešu vārdiem veltī glabātas riskantos apstākļos? Ka nevienam tās nevajag, jo neesam jau žīdu tauta, kas nekad neaizmirsis nevienu savas tautas nomocīto. Ierosināšu DV Dienvidkalifornijas valdei nosūtīt vēstules visām lielajām latviešu organizācijām, lai noskaidrotu, vai tās bez vilcināšanās uzņēmušās aizgādniecību un pilnu finānciālo atbildību par šo mūsu tautas likteņstāstu publicēšanu plašā metienā.

Tai pašā reizē nāktos arī pajautāt, kādā veida piemiņas pasākumus mūsu lielās latviešu organizācijas paredzējušas sakarā ar Rūtas Upītes 50. nāves dienu šā gada 23. aprīlī. Jūs taču visi zināt, kas bija Rūta Upīte? Tā bija maza meitene, kas mums visiem kā mūžīgu (?) dzeloni sirdī atstāja savas izsūtījumā rakstītās dienas grāmatas manuskriptu "Vēl tā gribējās dzīvot..." Šogad pāiet tieši 20 gadi, kopš Rūtiņas grāmatu, kuŗa pieredzēja 11 izdevumus latviešu valodā un vairākās svešvalodās, pirmo reizi izdeva apgāds "Grāmatu Draugs".

...Lēnā garā trimdā veidojas visai savdabīgs "Triju zvaigzņu ordeņa (un tagad arī medāļu) klubs", kuŗā ietilpst redzamākie sadarbnieki, kuŗus šodien presē ar salšanu rakstu palīdzību mēģina attēlot kā cēlus patriotus un ideālistus, kas nemaldīgi un par spīti (toreiz vēl) sabiedrības vairākuma kritikai taisījuši tiltu pār plašu jūŗu uz Latviju... Neizprotāmi man šķiet, ka no ordeņa, ar kuŗu augstā pakāpē apbalvots, piemēram, arī bijušais Kompārtijas ideoloģiskais sekretārs Anatolijs Gorbunovs, atteikusies tikai 2 patrioti - Lidija Doropina-Lasmane un Linards Grantiņš. Kāpēc lieli latviešu gari - gan vēsturnieki, rakst-

nieki un kultūras darbinieki, kas "normālos" apstākļos šo augsto Latvijas apbalvojumu patiešām būtu pelnijuši, to šai šaubīgajā, raibajā sabiedrībā pieņēmuši un paturējuši, man ir mīkla.

Tai pašā laikā, t. s., neatkarīgajā Latvijā jaunajā Šķēles valdībā par ministru prezidenta biedru apstiprina Juri Kaksiti, kas ar savu personisko parakstu savā laikā notiesājis Rolandu Silaraupu par padomju varas apmelošanu. Šai pašā zālē pirms 8 vai 9 gadiem, kājās piecēlušies, aplaudējām jaunajam R. Silaraupam, kas 1987. g. 14. jūnijā kopā ar Evu Bitenieci spēra pirmo vēsturisko soli mūsu dzimtenes trešās atmodas virzienā. Par ipašiem nopelniem nupat grasījās piešķirt Latvijas pavalstniecību bijušajam okupētās Latvijas Iekšlietu ministrijas darbiniekam Viktoram Bugajam, kas 1987. g. 23. augustā pie Brīvības pieminekļa savām rokām daudzus miermīlīgus demonstrantus - pat sievietes. Ministru prezidents Šķēle ar sava padomnieka Jurģa Liepnieka muti paskaidroja presei, "ka nekā nezinot par Kaksiša līdzdalību disidenta prāvā, bet pazīst viņu kā spēcīgu profesionālu" (BNS, 22.2.97).

Mācītājs un kādreizējais politeslodzītāis Olavs Brūvers šai sakarībā izteicās, ka noteikti Kaksitim nav bijusi cita iespēja. Ja būtu atteicies no lietas, būtu pakļāvis sevi ļoti komplicētai situācijai" (DC, 25.2.97). TKL deputāts Jānis Mauliņš, jurists un rakstnieks, ļoti labi pazīst tā laika Latvijas tiesnešus un stāsta ko citu, proti, ka okupētās Latvijas Augstākajā tiesā ļoti labi bija zināms, kuŗi tiesneši ir ar mieru ķerties klāt "politiskām lietām". Citus nemaz tiesas prezidijā nelika. Ļoti daudzus politiskus un disidentu gadījumus gan skatīja cauri arī pats AT priekšsēdētājs Gvido Zemribo. Kur pašlaik atrodas Zemribo? Valdis Birkavs viņu iecēla par Latvijas sūtni Dānijā. Citās valstīs tiesnešus, kas bez sirdsapziņas pārmetumiem notiesājuši apspiestās tautas brīvības cīnītājus, vis nepaaugstinātu vai neapbalvotu ar sūtņu vai ministra prezidenta biedra posteņiem. Normālās valstīs šādus tiesnešus pašus liktu uz apsūdzēto sola. Bet ne jau mūsdienu Latvijā!

Mūsdienu Latvijā no goda konsula amata atcēla Aivaru Jerumani, jo viņš amerikāņu laikrakstā aizstāvēja savas tautas un valsts godu. Šāda rīcība nesaskanēja ar Jāņa Jurkāna ārlietu ministrijas kursu. Mūsdienu Latvijā nesen par līdzīgu "nepklusību" no goda konsula amata atcēla nacionāli noskaņoto Ādolfu Bružiku Argentīnā. Viņa viedoklis un nacionālais gars nebija pieņemami Valža Birkava ārlietu ministrijai. Pirmos signālus Bružiks saņēma jau 1995. gada Saeimas vēlēšanu laikā, kad, viņam vēl amatā esot, Argentīnas latviešiem nācās iet balsot nevis Latvijas goda konsula rezidencē, bet kādā privātā mājā, kur mīt viena no retajām Latvijas ceļa atbalstītājām Buenosairesā. Būtu interesanti pārbaudīt, vai šāds izkārtojums vispār ir likumīgi attaisnojams.

Varētu vēl ilgi turpināt šo bezjēdzību sarakstu. Nacionālās Latvijas remdeno nostāju varētu ilustrēt vēl ar neskaitāmiem piemēriem, bet šoreiz pietiks.

Man ir kauns. Man ir kauns, ka ne tikvien ļaujam šiem neveselīgajiem procesiem netraucēti notikt. Man ir kauns, ka trimdas sabiedrība nereti kļuvusi gandrīz vai mēnešsērdzīga, kas rokas izstiepusi, aizvērtām acīm seko kaut kādam iedomātam tēlam. Kā zinām, mēnešsērdzīgais var pamatīgi krist un apdauzīties, ja to pēkšņi pamodina. Tomēr neredzu citas iespējas nekā iedarbināt skaļu modinātāja zvanu. Trimda, mosties! Paskaties un aptver, kurp Latvija virzās, kur to bida cilvēki, kas Latvijas uzplaukumā nav ieinteresēti. Brižiem šī nevēlēšanās saskatīt patiesos apstākļus, šī vairīšanās no veselīgas kritikas var pieņemt gluži komiskas dimensijas.

...Un mosties arī, tauta Latvijā! šodien pašvaldību vēlēšanās nobalso par godīgiem, nevis korumpētiem cilvē-

kiem, kas grib strādāt tautas, nevis savā labā. Tuvojas ALA kongress. Tuvojas DV delegātu pilnsapulce. Brauciet un iedarbiniet arī jūs modinātāja zvanus. Izbalsojiet neredzīgos, nedzirdīgos, mēmos, visus, kas patmīlībā nekustīgi salikuši rokas klēpi un uzgavilē tiem spēkiem Latvijā, kas mūsu tautu un valsti dzen arvien lielākā postā. Mums taču šīs iespējas ir. Mēs taču paši ievēlam savus pārstāvjus ALA DV kongresos. Nesen nolasīju referātu Toronto - "Vai latviešu tautu apdraud jauna veida genocīds?" Referāts ļoti izsmieļoši aplūko sociālo un morālo krīzi Latvijā. Pirms dažām dienām saņēmu Saeimas 13. februāra sēdes stenogrammu. Šī bija sēde, kuŗā apstiprināja jauno Šķēles valdību. Ar gandarijumu izlasīju, ka neatkarīgais deputāts un ārsts Dr. Andris Rubins savā kritiskajā uzrunā turpat vai pilnībā atkārtojis manas atziņas. Gribu jums savas runas noslēgumā nolasīt viņa un manu pētījumu kopsavilkumu. Tas ir nepieciešami, lai modinātāja zvans jūs patiešām izrautu no maldīgās labsajūtas, ka lēnā garā viss Latvijā jau tomēr iet uz labo pusi.

"Pirmais Šķēles pātagas cirtiens - un, tā saucamais, mūsu valsts morāles tēvs Ulmanis noguļas. Morālists, kas nemana baļķi savā aci. Nākošais Šķēles pātagas cirtiens - uz pakāļkājām paceļas valdības veidojošās partijas un frakcijas. Ir tāds jēdziens kā aizdomas. Tās var sagraut politiķa reputāciju, citēju Ulmani. Un man ir aizdomas par viņiem un par partiju straujo kolektīvās morāles izaugsmi. Bija komūnisma cēlāja morāles kodekss, nu ir partiju kolektīvā morāle un kolektīvā atbildība. (...) Bet kāda būs kolektīvā atbildība par to, ka skolu neapmeklē 15 200 bērnu? Ka ir 10 000 prostitūtas, ka ir 3 124 svaigi sifilisa slimnieki 1996. gadā? Vairāk nekā 7 000 cilvēku vēl joprojām dzīvo komunālajos dzīvokļos; apmēram, 80 % Latvijas iedzīvotāju dzīvo trūkumā, katru gadu strauji samazinās dzimstība, mirstība to pārsniedz 2 reizes. Joprojam jaunieši iet bojā armijā. Iedzīvotāju komunālie maksājumi kopumā ir sadārdzinājušies par 39%, strādājošo reālā pirktspēja ir izteikti samazinājusies. Bezdarbs. Nevajadzētu salīdzināt Latviju ar ekonomiski attīstītām Eiropas valstīm, jo, lūk, Latvijā vidēji 7,1% no aktivajiem iedzīvotājiem ir bezdarbnieki, bet Rēzeknes rajonā - 27,4%, Krāslavas rajonā - 24,6%. Tā visā Latgalē. Iztikas minimums - Ls 75 mēnesi, bet tajā pašā laikā tiek aprēķinātas pensijas 1, 4, 10 latu apmērā. Ziemā nosalst Latvijā vairāk nekā 100 cilvēku, līdz bankrotam novesti tādi uzņēmumi, kā VEF, Rīgas Radio rūpnīca, Slokas cellulozes rūpnīca. Valsts vara kļūst arvien diktatoriskāka. Sabiedrība arvien tiek attālināta no valsts pārvaldes. (...) No nepareizā gala, kungī, esat sākuši. Kur lauksaimniecības, zemkopības attīstība, kur Latvijas valsts rūpniecība? Kur, pirmkārt, rūpes par jaunajām ģimenēm, bērniem, pensionāriem un tātad plašs sociālo un veselības problēmu risinājums? (...) Bet ir vēl citas (vērtības) - pavisam vienkāršas, kā godīgs, negodīgs, taisnīgs, netaisnīgs, likumīgs, nelikumīgs un smalkākas, bet tā jau būtu ētika. (...) Tiekoties ar saviem vēlētājiem, es jums saku, tauta jums vairs netic, lai kādi arī nebūtu aptauju rezultāti..." (A. Rubins, *Latvijas vēstnesis*, nr. 49/50, Saeimas 1997. g. 13. februāra sēde).

Varu A. Rubinam tikai pievienoties. "Kolektīva morāle vai kolektīva atbildība" ir tikai papes vairogis, ko glēvais sev tur priekšā, naivi ticēdams, ka tas viņu nosargās pret istu uzbrukumu. Tās ir tukšas skaņas. Kolektīva morāle un kolektīva atbildība tikai tad ir iespējama, ja tā ir atsevišķu cilvēku atbildības un augstu morālu standartu sakausesjums. Tāpēc gan Latvijā, gan šeit katram vispirms ir jāsāk ar sevi. Arī mums katram un ikvienam jāuzņemas sava atbildības tiesa, jānoņem rozā brilles un jāapzinās, cik tālu esam no veselīga un konstruktīva kursa nomaldījušies. Zinu, ka daži šodien no manis sagaida "gatavas

receptes", ko darīt mums. Šodien tādas dot būtu pārāgi. Vispirms, mums jāmostas. Jāizpurina iestīvējusies domāšana un jāsaprot, ka arī, nē - varbūt tieši šeit dzīvojot, esam savai tautai un valstij parādā individuālu atbildību. Mums tai jāparāda, ka joprojām esam spējīgi morāli vērtēt un novērtēt norises Latvijā, nevis slavēt, atbalstīt un apkamt ikvienu, kas pie mums ierodas. Tad lēnām, lēnītēm mūsu tauta Latvijā varbūt sāks atgūt pašu svarīgāko - ticību. □

Māra Soikāne-Trapāne

Mazliet isināta piemiņas svētku runa 1997. gada 9. martā, Dienvidkalifornijas DV apvienībā, Losandželosā.

LATVIJAS VALSTS PREZIDENTAM GUNTIM ULMANIM

Prezidenta kungs!

Valsti kā Starptautisku-tiesisku subjektu raksturo:

- Tās teritorija starptautiski atzītās robežās;
- Tās iedzīvotāji - šis valsts pilsoņi;
- valsts varas izplatīšanās pār valsts teritoriju un pilsoņiem.

Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO), kuŗā kā locekles ieiet gan Krievija, gan Latvija, pamata noteikumos (t. s., Chartā) 1. daļas 4. paragrafā un virknē vēlāk Ģenerālās Asamblejas pieņemtu rezolūciju

- pasludina otras valsts teritorijas okupāciju par Starptautisku noziegumu;
- pasludina kā vadlīniju, ka agresors nedrīkst baudīt savas agresijas augļus varmācīgā ceļā mainot robežas, respektīvi, pievienojot okupēto citas valsts teritoriju vai tās daļu;
- pasludina par Starptautisku noziegumu jebkādas manipulācijas ar okupētās teritorijas iedzīvotājiem: pamatiedzīvotāju deportāciju un aizstāšanu ar nometinātiem savas valsts iedzīvotājiem, kā arī citas darbības nolūkā mainīt iedzīvotāju etnisko, reliģisko etc. sastāvu.

Latvijas AP Deklarācija 1991. g. 21. augustā nepārprotami nosaka tagadējo Latvijas valsts Starptautiski-tiesisko statusu: tā ir tā pati Latvijas Republika, kas tika proklamēta 1918. gada 18. novembrī un kas visu okupācijas laiku saglabāja savu de iure statusu.

Tas nozīmē, ka tikai sākot ar Latvijas pilsoņu likumīgi vēlētajās 5. Saeimas darbības uzsākšanu grozījumi Latvijas valsts likumos ir ar likuma spēku.

Kad es laikrakstā **Brīvā Latvija** (Nr.9/502, 1997. g. 3.-9. marts) lasīju, ka Latvijas-Krievijas robežsaruņu delegācijas vad. Aivars Vovers paziņojis, ka robežligumā tiks fiksēta faktiskā robeža, man jākonstatē, ka nedz delegācija, nedz Saeima nav tiesīgas tamlīdzīgu līgumu slēgt.

Anektētā Latvijas ziemeļaustrumu teritorija saskaņā ar Latvijas-Krievijas 1920. g. 11. augusta līgumu ir Latvijas valsts teritorija, kuŗā ar 1949. g. Ženēvas konvencijas 49. pantu okupācijas vara pārvietojsi savus civiliedzīvotājus, deportēdama lielāko daļu tur dzīvojošo Latvijas pilsoņu un atsavinot to īpašumus. No Starptautisko tiesību viedokļa Krievijai nav tiesību uz šo teritoriju.

Savukārt, saskaņā ar Satversmes 77. paragrafu un 3. Latvijas teritorijas, kas noteikta Starptautisku vienošanos ceļā, izmaiņām nepieciešama tautas nobalsošana. Saskaņā ar Satversmes 79. paragrafu, tikai nobalsojot par robežas maiņu vismaz pusei balstiesīgo vēlētajū, šāda maiņa iegūst tiesiska akta spēku.

Izejot no teiktā, es ar Latvijas pilsoņa tiesībām pieprasu nekavējoties apturēt Aivara Vovera komisijas darbu, to atsaucot no Latvijas-Krievijas sarunām un anektētā Latvi-

jas apvida jautājumu virzīt uz Apvienoto Nāciju Organizāciju jautājuma tiesiskai izvērtēšanai.

Ja turpreti Jūs un Saeima jautājumu izlemsiet, pretēji Satversmes prasībām, bez tautas aptaujas izdarīšanas, šāda rīcība būs juridiskā nozīmē valsts apvērsums ar visām no tā izejošām sekām. □

Gunārs Rode,

bij. politeslodzītais, Latvijas pavalstnieks

• Iesniegts Latvijas vēstniecībā Stokholmā, 1997. g. 7. martā, plkst. 11:00.

VĒSTULES

TĪKLOTĀJU RAŽĪBA

Modris Zandbergs Sarnijā ir mēreni kritisks Juŗa Mazuŗa izteiktajam jauno saziņriku (tiklotāju) pienesumam (šā gada marta MLB Ziņotājā). No manas puses nāk padoms izvērtēt tiklu raŗību. Ko tie varētu panākt Latvijā?

Tur stāvoklis ir kritisks par spiti valdības un citu ekspertu izteikumiem. G. Ulmaņa valdība arvien vairāk ieslīd K. Ulmaņa valdības nerealitātēs. Pēc pēdējām statistikas ziņām, Latvijā mirstība gandrīz divkārt pārsniedz dzimstību. 1996. gadā miruŗi 34.3 tūkstoŗi cilvēku, bet dzimuŗi tikai 19.8. Œis ir viens no sliktākajiem stāvokļiem Eiropā. Bez minētās statistikas ir vēl daŗas citas. 1996. gadā Rīgā ir ap 10.000 prostitūŗu, no kuŗām policijas uzskaitē nokļuŗus tikai 3000. Īpaŗi pieaugusi sifilisa izplatība bērnu un pusaudŗu vidū. 1996. gada 7 mēneŗos reŗistrēti 1645 sifilisa gadījumi. 1996. gadā 5.500 ridzinieku ģimenes saņēmuŗas pēdējo bridinājumu par izlikŗanu no dzīvokļa ("Ned. Latv.", 1996. g. 20. dec.). Pēc telegrāfaŗentūras LETA informācijas, Œaujamo ieroŗu skaits Latvijā uz katru iedzīvotāju ir 4,5 - viens no augstākajiem Eiropā. Katru nedēļu Latvijā izsniedz ap 70 jaunas ieroŗu atļaujas (LETA, 1997. 25. febr.)

Vai J. Mazuŗa ieteiktās "efektīgās partizāņu vienības", ņemot rokās jauno laiku saziņriku, sagādās pesimistiem pārsteigumu? Vai modernie saziņriki spēs visiem dot skaidru priekŗstatu par Latvijas stāvokli tā, lai izbeigtos visi gaŗie fantaziju rakstījumi, kas latvieŗiem tik miļi? Lidŗim to neredzu. "Tiklot" un fantazēt ir pavisam bīstami, seviŗiŗi, kad latvieŗu procents Rīgā ir 37 un Jelcinam vāja veselība. Varbūt J. Mazutis varētu patiklot uz manu pusi loŗiku, kāpēc viņam visi krievi vienā maisā. 8. martā pieŗitu sava saziņrika taustīņus un uz ekrāna zibebeņātrumā uzskrien Interneta Latvian Telegraph Agency LETA's teksts:

March 7, 1997 (doŗu tulkojumu): "Vācija financē valodas mācīŗanu. Vācijas sūtnis Latvijā Horst Weisel, Vācijas militārā ataŗeja Wilhelm Tekat pavadībā, atveŗ vācu valodas mācības klases Aizsardzības Ministrijā. 24 Latvijas kaŗavīri Œogad no marta lidŗ novembrim mācīŗies vāciski. Nākoŗgad viņiem ir paredzēta pievienoŗšanās militārām apmācībām Vācijā."

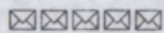
Kad rakstu Œis rindas, ir 19. marts. Rītdien Jelcins un Klintonŗ satiekas Helsinkos. Vai Latvija par jaunu iesaisīŗtiesies "Vācija pret Krieviju" spēlītē, kas nesā tai katastrofālus iedzīvotāju zaudējumus Otrajā pasaules kaŗā? Vai ir kāds, kas Internetā saprāŗīgi analizē Latvijas valdības lēmumu un darbību konesekvences?

Atpakaļ pie LETA's 7. marta teksta. PM Andris Œķēle TV runā saka, "don't let cheat you again" (sic). Nezinu, oriŗinālos vārdus, bet tulkojumā tas skanētu "neļauj, lai tevi par jaunu apkrāŗi". No pārējā teksta un citiem ziņū avotiem nav īsti izprotams, kuŗŗ krāŗj kuŗo.

Vērtējot paŗreizējās ievirzes, tiklotāju raŗība ir vairāk kvantitatīva nekā kvalitatīva. M. Zandberga vārdiem: "In-

formācija pārvēršas zināšanās, kuŗas pārslogo cilvēku prātus un arhīvus, bet dzīves gudrība bieži izpaliek." □

J. Purviņš Jurjāns

PIEBILDES PRĀTĪGĀM DOMĀM

Daudz prātīgu domu pauž J. T. Beldava raksts "Kas kaŗojis pareizā pusē?" Gribētos tomēr tam pievienot dažas piebildes un mazliet atšķirīgus secinājumus.

Ja latvieši būtu sekojoši lietuvju piemēram, atkristu debates par kaŗošanu "pareizā" vai "nepareizā" pusē. Mazas tautas vispār nevar atļauties kaŗot, jo kaŗš iznīcina. Tādai Kārļa Ulmaņa domai par moderno, II pasaules kaŗu beidzot, bija pievienojis arī plkv. Plensners savā vēlinā atziņā, ka Leģiona uzstādīšana ar vēlāko totālo mobilizāciju tomēr bijusi kļūda. Tomēr latviešu saujiņas "kaŗošanas nieze", laikam, bija tik stipra, ka tā taisījusies "sist" pat divas lielvalstis - vispirms milzīgo Padomiju, pēc tam arī Lielvāciju. Kaut ar demogrāfiski traģiskām sekām!

Ja nu tomēr no kaŗošanas izbēgt nevar, tad loģika un izdzīvošanas instinkts liek meklēt glābiņu, pieslejšoties stiprākam un cerot, ka tas nākotnē varētu kļūt vājš. Tam ir vismaz divi iemesli - lai kaŗš un iznīcība beigtos ātrāk un lai pēc kaŗa izbēgtu no uzvarētāja atriebības par cinišanos pretinieka pusē - kas pēc kaŗa vienmēr ir "nepareizā" pusē. Tā jau arī bija - Staļins latviešiem smagi atriebās par leģionu, resp., palīdzēšanu Hitleram, kamēr lietuviešus apbalvoja ar Viļņas piešķiršanu - par "deguna nebāšanu, kur nevajaga". Citiem vārdiem - par leģiona nedibināšanu. Kaut 1943. gadā, kad notika leģiona organizēšana, ikvienam bija skaidrs par to, kuŗa pusē vinnēs. Laikam jau, mūsu militāristiem vairs atkāpes nebija - tie jau agrāk esot nodevuši zvērestu Hitleram par uzticību līdz nāvei. Tā raksta mūsu vēsturnieki.

Piekrītu Beldavam, ka "Baigais gads" ar cietumu upuriem un deportācijām bija šausmīgs. Tajā pašā 1941. g. latvieši dabūja iepazīties arī ar ne mazāk šausmīgu otra okupanta "seju" - uz vācu pavēli Biķerniekos un Rumbulā tika nošauti trīsreiz vairāk cilvēku nekā uz Sibīriju aizsūtīto. Rīgas cietumi un Salaspils sāka pildīties ar "Ulmaņa kliķes" cilvēkiem - tā vācieši un viņu līdzskrējēji dēvēja latviešu nacionālistus, kas vēl sirdī glabāja neatkarības cerību stariņu. Tajā laikā jau arī varēja vēl būt doma par Hitlera uzvaru, bet nekādā ziņā vairs par Latvijas neatkarību vai pat autonomiju pēc tā, kas notika Lietuvā. Tagad jau zinām arī to, ka latviešu "brīvprātīgo" leģionam Berlīnē jau sem pirms kaŗa beigām bija izlēmusi noasiņošanu un iznīcību kaŗalaukā, un nevis "kureļošanu", izglābšanos, padošanos un gūstu rietumos. Leģionārus, kas domāja, ka viņi var "brīvprātīgi" arī izstāties, vienkāršii nošāva - kā tas notika Kurzemē un citur. Tas pats jau, laikam, notika arī otrā pusē, bet tur ar falšo "brīvprātību" neviens nemaskojās - Staļins pavēlēja un cauri!

1944. gadā, no maija līdz 20. jūlijam, mūsu rota bija novietota Paņevēžā. Lietuva toreiz bija kā "leiputrija" salīdzinājumā ar Latviju. Jauni cilvēki gāja savās ikdienas gaitās, spēlēja futbolu. Vācu kungus redzēja maz, un tie paši centās būt klusi un neuzkrītoši - bez kundzisma izpausmes. Lietuviešiem netrūka ne maizes, ne gaļas, ne olu, nedz sviesta - pilnīgs pretstats nodevu noplicinātai Latvijai, kuŗai toreiz vajadzēja paēdināt arī no Pleskavas apgabala iesūtītos 157.000 krievus. Bēdīgāk "brāļukiem" bija ar smēķiem, un tā mēs, nepipētāji, savas cigaretes varējām izdevīgi iemānīt pret leišu desām. Tā iepazīnāmies ar kādu bijušā Lietuvas armijas pulkveža ģimeni. Bija studējis Rīgā, tur apprecējis sievu - latvieti. Teicās, ka bijis draugos ar ģenerāli Berķi. Slavināja to kā sirsniņu un godprātīgu cilvēku. Jāņu vakaru sagaidījām upes ielokā, pie

nometnes. Uguni kurināt bija aizliegts, bet rotas mūzikanti spēlēja "Zilo lakatiņu", un mēs, grupiņās zālītē sasēdušies, dziedājām līdz. Nedaudziem bija atnākušas arī lietuviešu draudzenes, bet pulkvedis mūsu grupiņai bija sarūpējis jauku dāvanu - mazu mucīņu ar lielisku leišu alu un lielu siera riteni, no kuŗa pa šķēlei iznāca visiem jāpotājiem. Par to pulkvedi apbalvojām ar ozollapu vainagu - gan bez "šķēpiem". Tas lieliski saderējās ar viņa balto, izrakstīto līnu kreklu un sirmot sākušiem matiem.

Pulkvedim tika pirmais kauss. To augstu turēdams, piecēlies, viņš teica vārdus, kuŗus es nekad, nekad savā mūžā neaizmirsīšu: "Lai dzīvo brīva, neatkarīga Latvija, lai dzīvo brīva, neatkarīga Lietuva - nost ar okupantiem - krieviem un vāciešiem!" Tie bija "ugunsvārdi", kādus es nekad nedzirdēju no latviešu virsniekiem.

"Nu, man jāiet," teica pulkvedis britiņu ar mums parunājies. "Man, tiešām, jūsu žēl - jūsu neizdzīvotās dzīves dēļ. Jūsu ģenerāļi un pulkveži bučo vāciešu piedurknes, un tas nozīmē, ka maz no jums pieredzēs nākošos Jāņus..." Leišu virsniekam izrādījās taisnība - tikai kāds pusducis no visas rotas pēc gada salasījāties Putlosā. Vēl vienu pērn satiku Latvijā. Kur visi citi?

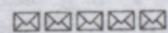
1947. gada pavasarī, Mērbekā, Vācijā, pēc kādas teātra izrādes, bij. Latvijas ministrs Alfrēds Bērziņš mazam novadnieku pulciņam stāstīja par savām nedienām vācu koncentrācijas nometnēs. Arī par Latvijas norietu. Bij. Latvijas radiofona darbinieks Aleksandrs Bundža stāstīto solījās pārtulkot angļu valodā, kā memorandu iesniegt Saabiedroto kontrolkomisijai. Vai izdarīja?

Apspriežot krievu ultimātu Ministru kabineta ārkārtas sēdē, visiem bijis skaidrs, ka palīdzība no rietumiem nav gaidāma. Tad Ulmanis prasījis Berķim - cik ilgi mēs paši spētu pretoties un kādi tad varētu būt zaudējumi? - "Armija klausīs līdz pēdējam viram, pretoties ilgi nevarēsim un zaudējumi, ieskaitot gūstā saņemtos vīriešus, būs milzīgi," atbildējis ģenerālis. Britiņu padomājis, Ulmanis teicis, apmēram, tā: "Krievi grib mūs pakļaut, vācieši - iznīcināt, bet latvieši - šo grūto laiku izdzīvot. Pakļautam, pat okupētam vēl ir cerība kādreiz nākotnē atkal pacelt galvu, bet beigtajam vairs nekad! Dievs mani nav pilnvarojis sūtīt nāvē mūsu vīrus, iznīcināt latviešu tautu. Nāks okupācijas, būs grūti laiki, bet es ticu, ka tauta būs gudra un prātīga. Tā izdzīvos, un, varbūt pēc vairākām paaudzēm, atkal atgūs savu brīvību un neatkarību. Mazas tautas nevar atļauties piedalīties lielo tautu kaŗos - tām dārga ir katra cilvēka dzīvība. Bez tautas jau arī nevar būt valsts. Es ceru, ka latvieši saudzēs savu dzīvo spēku un nekalpos svešinieku kaŗapulkos."

Nesen kādā angļu grāmatā lasīju, ka neesot labi, ja valsti pie teikšanas tiekot militāristi. Tie domājot tikai par savu karjēru - ne tautas vajadzībām un padoto asinīm. Zīmīgi, ka arī latviešu "Pašpārvaldi" vadīja ģenerālis. Visi tā laika "politiskie ģenerāļi un pulkveži" (prof. Biezais), atskaitot Voldemāru Veisu, tā arī prata pārdzīvot kaŗu, sasniedza sirmu vecumu un mira gultās. Padoto kauli, turpretim, izkaisīti pa visu Eiropu - no Volchovas un Ļeņingradas austrumos, līdz Itālijai un Francijai rietumos.

Ak, gudrie lietuvji - viņu tautas izdzīvošanai briesmas nedraud. □

A. Zaķis,
Ontario

Aicinām piedalīties FORUMĀ, kuŗā redakcija nepiedalās, un sūtīt LASĪTĀJU VĒSTULES! Redakcija atbalsta domu izmaiņu visdažādākajos jautājumos, par ko atbildīgi ir šo domu un ieskatu devēji. Publicēšana nenozīmē piekrišanu. Redakcija

PIEZĪMES PAR FEBRUĀRA NUMURU

Uzturēdamies kādu laiku Rīgā, gāju pie Saulcerītes Neilandes un dabūju no viņas MLB Ziņotāja 1.(574.) un 2.(575.) numuru. Tā kā janvāra numurā rakstā par "Trejiem Vārtiem" bija pieminēts Atis Skalbergs, aiznesu to viņam. Skalberga kungs saslima un nokļuva slimnīcā. MLB Ziņotājs vēl ir pie viņa, Tādēļ šodien, pirms izbraukšanas uz Alūksni, pateikdamies Jums, pieskaršos tikai februāra numuram, kurš ir manās rokās.

Ievadraksts "Baltais sniegs" sevišķi noderīgs mums dzimtenē, jo te iedomājamies gan, ka jums tur Kanadā ir paradīze. Modrā Zandberga pārdomas liek arī mums domāt par tiem lielajiem jautājumiem. FORUMA raksti skar svarīgas problēmas (Dr. E. Upenieks, Leo Švarcs, Uldis Ģermanis). Interesanti raksta Juris Mazutis, bet Memeņu Arvīds apliecina, ka letiņš krīt uz pakalējām, viņa humors der kā zāles pret grūtsirdību, ja tā uzmācas šodien.

Mana atbilde Eduardam Berklavam ir, ka viņam nav jālūdz piedošana no Petera. Paldies Berklava kungam par citētajiem Petera "domu graudiem". Tos atcerēsimies un vērosim, kādu putru šis pavārs šodien vāra. Gaidu Berklava kunga jaunus rakstus nākošajos MLB Ziņotāja numuros. Arī Hermaņa Pakuļa pārdomas par sagrāvi un postāžu Latvijā der lasītājiem gan Latvijā, gan ārzemēs.

Iepazīstināju ar MLB Ziņotāju Cēsu dzejnieci Jautriti Zariņu un izlūdzos no viņas dažus dzejoļus MLB Ziņotājam. Viņas rakstīto lapu nosūtu kopā ar šo vēstuli un pievienoju isu paskaidrojumu.

Visu labu vēlēdamas,

**Arturs Edgars Kubulnieks,
Alūksnē, Latvijā**

☒☒☒☒☒☒

PĀRDOMAS

Ar ļoti lielu interesi lasu E. Berklava kunga rakstus MLB Ziņotājā, kuŗos viņš apraksta notikumus, gan pagātnē, gan tagadnē. Šodien nav daudz tādu, kuŗi uzdrošinās lietas saukt istos vārdos - paldies viņam par to!

Tikai lielu pārsteigumu man sagādāja Gunta Liepiņa aicinājums viņam, E. Berklavam, atvainoties Peteram. Parasti jau gan sabiedrībā ir pieņemts tā, ka nodevējs tiek sodīts un tam grēki būtu jānožēlo, bet, pēc Liepiņa domām šinī gadījumā, tam, kuŗš tika nodots, būtu jāsaņem sods - respektīvi, jāatvainojas (sic). Kur tāda veida paņēmieni tika kultivēti un izvesti dzīvē, tas mums visiem ir labi zināms.

Domāju, ka Berklava kungs savā pēdējā rakstā ir labi aprakstījis Petera nostāju Latvijas interesēs. Ar lielu izbrīnu gribas jautāt, kā tāds vīrs var reprezentēt Latvijas brīvvalsti? Mana atziņa ir, ka Peters ne tikai nodeva E. Berklavu, bet vēl arvien nodarbojās ar visas Latvijas valsts nodevību, un viņš atrodas tiešām pareizā vietā, tikai ne pareizā postenī. ☐

**Arvīds Beitāns,
Grantonā, Ontario**

☒☒☒☒☒☒

MORĀLA ATBILDĪBA

Nesen Toronto nodibināta jauna organizācija - Kana-
das latviešu aprūpes apvienība, kuŗas vadītāji ir no DV Toronto nodaļas valdes 1995. g. oktobrī aizgājušie valdes locekļi, kas bija ieguvuši lielu pieredzi komitejas "Palīdzība dzimtenei" darbā. Šī pieredze ir bijusi tik liela, ka bija jārada jauna aprūpes organizācija. Vēl līdz šim laikam minētās komitejas "Palīdzība dzimtenei" vadītāji nav varējuši uzrādīt pamatotu atskaiti par ielietotiem dolāriem. Arī par komitejas nodibinātā Stipendiju fonda nosūtīto naudu uz Latviju nav nekādu ziņu. Nauda vienkārši pazudusi bez

vēsts. Nav šaubu, ka latviešu sabiedrībai ir tiesības zināt, kur ielietotie līdzekļi palikuši. Tāpat arī bijušajiem komitejas "Palīdzība dzimtenei" vadītājiem ir morāls un juridisks pienākums tādu atskaiti dot. Gaidīsim! ☐

**Viktors Dreifelds,
Scarborough, Ontario**

☒☒☒☒☒☒

VĒL PAR LEO ŠVARCA RAKSTU

1997. gada februāra numurā (Nr. 2.(575.)) Leo Švarcs raksta: "Vai jaunais DV priekšnieks spēs likvidēt autokratiju DV vadībā... Un "leļļu" delegātu sapulces atgūs savu lēmējspēku?"

Ar lielu izbrīnu lasu kā tas gan nākas, ka mūsu trimdas latviešu organizācijās ir pastāvējusi leļļu valdība. Kopš mūsu valsts okupācijas no krievu komunistiem, tas nav dzirdēts, ne redzēts Rietumu demokrātiskās valstīs. Mēs savus priekšniekus pastāvošās organizācijās ievēlam ar balsošanu (tāpat arī delegātus). Par mūsu augstāko vadītāju DV organizācijā tika ievēlēts Varimants Plūdons. Viņš laikrakstos ir deklarējis savu nostāju DV organizācijā. Mums, DV organizācijai, ir savi statūti, un viņš tos ievēros, kā to ir ievērojuši iepriekšējie DV organizācijas priekšnieki. Par to lai neviens nešaubās. Viņam ir liela pieredze DV organizācijas darbā.

L. Švarcs izsaka savas rūpes par palīdzību Latvijas trūkumcietējiem un domā, ka DV ir novirzījušies no sava mērķa (politikas). DV ir dibināta kā palīdzības organizācija Latvijas kaŗavīriem un citiem rietumu zemju latviešiem, kas nonāk materiālās grūtībās. Šo uzdevumu DV ir godam veikusi. Gadu gaitā DV organizācija ir izveidojusies kā viena no lielākām organizācijām trimdā. Līdz ar to politiskais svars iespaido pašu organizāciju un tās vadību. DV organizācija un tās vadība rietumos nekad nav iejaukusies Latvijas politikā, ne arī Latvijas DV organizācijas darbā. Tie apvainojumi, ko mūsu bijušais DV priekšnieks Jānis Frišvalds ir saņēmis laikrakstos un citos izdevumos, it sevišķi NDV lapelē Daugavas Vēstnesis, ir pilnīgi nepamatoti. Nav šaubu, ka šie rakstītāji čakli turpinās savu darbu.

Mūsu bijušais priekšnieks ilgus gadus ir vadījis DV organizāciju ar visu savu sirdsdedzi. Viņam pienākas gods, bet ne nievas.

Tagad DV ir jauns priekšnieks. Visiem šiem rakstītājiem vēl nav zināma viņa stāja. Tas ir tā, kā boksa arēnā, kur stiprais dažus cikstoņus jau ir pieveicis, raugās uz "nākošo". "Panāc, nu, šurp, redzēsi, kā tevi apstrādās!"

L. Švarcs raksta par trūkuma cietējiem Latvijā, kas ir ļoti sāpīga lieta visiem latviešiem. Mēs, rietumos dzīvojošie, varam aizsūtīt beidzamās bikses, nekas daudz nebūs līdzēts. Vajadzību ir par daudz. Ir paruna, ja gribi palīdzēt badā nonākušam, dāvini makšķeri, ne zivi. Tas nozīmē: sūtiet traktoros, arklus, ecēšas. Varētu sūtīt šīs lietas mūsu organizācijām un privātām personām, ja nebūtu tik dārgas. Daudzi no mūsu bijušajiem ciņu biedriem nav vairs spējīgi ar šīm lietām rīkoties, jo vecums un nespēks ir klāt. Mēģināsim, kā līdz šim, atbalstīt savus ciņu biedrus, bērnus un citus trūkumā nonākušos.

"Lauku Avīzē" Jānis Riekstiņš, pensionēts agronoms, raksta: "Zeme tiks pārdota ārzemniekiem (lasi - krieviem), kas ar to iegūs pavalstniecību un ieguldīs prāvo un sazagto kapitālu. Tā tad latvietis atkal nonāks dzimcilvēka kārtā, kas tautas dziesmā izskan šādi:

Kalnā kāpu raudzities,
Kas ar manu tēvu zemi;
Vai tas krievs, vai vācietis,
Vai bij manis bālēliņš.

Kas attiecas uz Anglijas DV naudas maisiem, varu teikt, ka tie nepiebira no skaidrām, ne arī apmākušām de-

THE POLITICS OF RECOGNITION

One of the most complex problems of the government of Latvia is to find an internationally acceptable and nationally sustainable approach to the artificially created, so called, Russian speaking minority. In terms of the critical social theory this dilemma would be categorized as the politics of recognition.

In order to establish a wider frame of reference, I am going to search for signs of shifting away from the concept of a firm political unit consisting of various communities under the sustenance of the liberal state, towards a more differentiated organization focusing on conflicts and politics of domination. Thus also the political principles that recognized diverse cultural identities, a system of sympathetic understanding of the Other - proposed but hardly achieved - was changing into a more utilitarian evaluation of political power. This paradigmatic shift, however, is not a simple "return to nationalism", but rather a belated correction of that drift of history that was skewing the Enlightenment towards individualism to the detriment of communal values resulting in the moral relativism of our century. This moral relativism, instead of lowering the profiles of cultural differences, actually eliminated the principles of morality itself, thus opening the road to the manipulative state of totalitarianism.

The approach to the politics of recognition had been built around the concept of the liberal state that had to provide an even playing field not only for the conflicting values of various communities but also for individuals who were members of these communities, while still having subjective strivings of their own. Jürgen Habermas proposes to look at this problem in terms of the *...modern natural law to which citizens come together voluntarily to form a legal community of free and equal consociates*. But isn't this 'modern natural law' only a bandage to cover the bruises our social philosophy has suffered at the hand of utopian theoreticians; or reflection of the idea of 'bourgeois ideology' that was 'going to wither away with the state'? Is this 'state' a liberal, conservative or some completely other state? Maybe Marx had some unresolved notions here ensuing from his misconceptions of the industrial age when he proposed the Party as a tool of history?

The *equal consociates* Habermas was talking about were those individuals whose freedom had been discussed already in Athens, but whatever the result - Platonic or Aristotelian - it excluded first of all those Others, the slaves and barbarians, that our ideal liberal state would include. As a matter of fact the Athens of Pericles had been built on the ruins of the previous kinship communities that were destroyed by Cleisthenes in the name of military feasibility. Thus, instead of political recognition it was political exclusivity in favor of a dominant group that later on was projected as the beginnings of democracy, i. e., the liberal state. What kept Athenians going was not so much the philosophical deliberations in Academia, but the deep seated communal tradition and values - clanish, and to that extent illiberal, as they were.

America became in this respect a very close replica of Athens. It was very much the talk of Jefferson and the walk of Jackson, where the Other had no place. The strong individualism induced by the wide open spaces (disregarding, at best, the Other) and by the ideas En-

lightenment was generating a nation that has skipped the communal phase. Any strivings towards autonomous community had to learn the lesson of general Sherman. This was freedom within the confines of the Maddisonian security zone - the liberty of equal consociates who could not even imagine that they are living in a state whose liberalism could be questioned.

Also the modern nation par excellence - France - could hardly fit the definition of the liberal state: an alliance of various communities under the consideration of mutual respect. Her physical and administrative infrastructure carried over in this respect the political tradition of the absolutism. The intendants followed their daily routine, whatever the Jacobines were dreaming of. The political recognition of minorities was very much reflected by the treatment of Jewish communities that changed not so much because of any principles of the liberal state but because of the more liberal attitudes generally. The novice nations - Germany and Italy - proceeded accordingly.

The question that now arises is this: where did our vexing problems of the liberal state as an even playing field for various communal traditions come from? The answer: it came from the birth of the so called new nations after the WWI.

Here our subject hits a snag - the closer the history, the more it is hidden by political guilt. The decisive turn towards WWI seems to be the point at which the crown of Russia deserted its confederates - the crowns of Austro-Hungary and Germany - in favour of the republic of France. How it all started is still a deep mystery, but at the end of this diplomatic coquetry all three crowns fell and France was a winner in appearances only. This was the beginning of *...the prophecies of statesmen and historians that the two giants flanking the European nations on the east and on the west would ultimately emerge as the heirs of her power* (Hannah Arendt - *The Origins of Totalitarianism*. The following quotations are also from this book.) importance to realize that the problems of the liberal state dealing with the politics of recognition have their historical roots right here. The post WWI Europe in the terms of *The Federalist* was stood up only to throw it down in the name of unfeasibility of the nation-state. *Modern power conditions which make national sovereignty a mockery except for the giant states, the rise of imperialism, and the pan-movements undermined the stability of Europe's nation state system from outside*. None of these factors, however, had sprung directly from the tradition and the institutions of the nation-states themselves. Their disintegration began only after the first World War, with the *appearance of minorities created by the Peace treaties* and of a constantly growing refugee movement, the consequence of revolutions (my emphasis). The Wilsonian diplomacy of declaring national independence on the one hand and racial, religious, and linguistic rights on the other, coupled with creation of artificial national borders (Yugoslavia) resulted in a 'belt of mixed populations' that ostensibly could be helped only by accepting such principles as have been established by the revolutionary and civil wars of America. The American civil structure was very different, though, from the European.

The result was, that the hoped for recognition turned into its very opposite. In many cases the communities, especially the peasant communities, have been living since time immemorial in a selfregulated tradition. The proposed new order now was pulling these communities apart and their individual members away from their tradition and pushing them towards something unknown

and strange. It was a violent swing of a disrupted mass. The even playing fields of minorities were fenced in into gulags and concentration camps, because the totalitarian governmental technicians had realized that the selfregulating communities were a constant internal threat to the totalitarian idea of atomized society. The dreadful consequences are too well known to be repeated, but what is not so well known is the theoretical approach, where we can see the very reverse of the theories of liberal state - the legal de-socialization or de-nationalization that takes the individual out of the judicial system of a government. ...it had always been true that sovereignty is nowhere more absolute than in matters of emigration, naturalization, nationality, and expulsion; the point, however, is that practical consideration and the silent acknowledgment of common interests restrained national sovereignty until the rise of totalitarian regimes. One is almost tempted to measure the degree of totalitarian infection by the extent to which the concerned governments use their sovereign right of denationalization (my emphasis).

Although the idea of government as a guarantor of freedom is not new, only in our century when the so called new nations emerged also the principles of state as a protector of groups and individual came into a more solid being. This liberal state was putatively placed somewhere on a continuum between the community bound by common language, values and, above all, religious allegiances on the one hand, and the oppressing totalitarianism on the other. As an aside at this point we have to realize, though, that the individual can be seen constrained same way both by the community and the totalitarian state. Under this pretext the missionaries have indeed taken children away from the seeming constraints of their 'pagan' communities to give them 'head start' in civilization; after all, the theory goes, these children were going to be thought the language, values and religion without their personal approval anyway. In this respect Pitrim Sorokin has remarked that the external appearance of these constraints is balanced by the emotional internal freedom of individuals. The difference between an infant's natural growth into language on the one hand and learning a foreign language on the other hand, underlines Sorokin's point; and even in violent families children do not feel as coerced as in groups where they are placed later on for indoctrination.

Returning to the continuum that had formed between the community and the totalitarian state, these both extremes were like the polar points where the swing of the pendulum for a moment seemingly stops and with it the time too. At the one extreme of this swing history had seemingly stopped because language, religion and 'race' had merged into that imaginary community that can exist only within the symbols of our mind - hence the accusations of absence of progress, both in terms of time and material advance. At the other extreme time itself stops, confronted by that terror that has split the society in isolated individuals. It is only a moment, though, and the individual - both having either collapsed with community or pulled completely out of it - is going to recover the energy of history and demand recognition again, and with this individual recognition also the recognition of the community within its wider social setting.

This comparison with the swinging pendulum of Newtonian physics, however, is somewhat over-simplified and should be supported by more up to date principles that explain the movement of energy not in terms of linear geometry, but, rather, of statistical probabilities. Thus the members of recovering society, too, are not

huddled in a close cluster, but are rather widely distributed on our continuum. Some will be reaching again towards the imaginary community of symbols in terms of Durkheimian projection of religion. Others will be still holding on to the totalitarian promise of power - even if the inverted fashion of a collapsed pecking order where they had been suffering previously at the very bottom of it. But where on this continuum can we place our liberal state itself with its politics of recognition?

It seems to me, that the distribution on our continuum is very much concentrated in three separate clusters. This may be elucidated by Craig Calhoun's European state as heir of republican tradition, the people who share religious revelation, the community in terms of local solidarities (Critical Social Theory - pg. 237/8). It also is corresponding to the ancient belief in trichotomy of priesthood, kinship, and the ruler (as studied by George Dumézil). Since now for millenia we are accustomed to think in terms of duality, state and church or the two swords of Middle Ages, it is hard to conceptualize a trichotomous society. This is why Marx, too, slipped. It is significant that he so eloquently spoke about the French peasants describing them as ...*forming a vast mass, the members of which live in similar conditions, but without entering into manifold relations with one another ... in homologue magnitude much as potatoes in a sackfull of potatoes...* without realizing that he had in view the truly ancient third estate that has been taken over by the aristocracy, the truly suppressed community. For him, and for us too, it is important to recognize the depth of the Durkheimian segmental society about which the French jurist M. Hauriou spoke in terms of acephalic society. We should see in it that obscure community that had lived for millenia down in the village having been turned more and more into *villains* whose legitimate powers had been taken over and split between the canon and the civil law. Maybe it is here that the Habermass's modern natural law can look for its foundations. Maybe it is here that we can see also the foundation of a tripartite law: religious, civil and the communal law - and if both the communal and religious law sounds so quaint nowadays, we should only turn on the 6 o'clock news to be reminded of the political realities.

Here our relying on the concepts of physics requires a quantum leap also in societal terms. It is hard to look for the recognition within the community in our times when the law is turning more and more into contracts, and when international concepts are relying on political networking presented as alliances - in other words when rights are reverting to media and military might. We are standing on a threshold and we may also be able to have a better look at the pre-patriarchal family that would explain also much in terms of gender rights. But this may also be a sign that in the cyclic turns of history as predicted by Vico we may be returning to a new beginning. In more political terms it reminds us of the Habbah Arendt's warning that *the true predicament of our time will assume its authentic form - though not necessary the cruelest - only when totalitarianism has become a thing of past.*

This way we can better understand Craig Calhoun who did point out that, because of ... *the enormous nation-states, international diasporas, wide realms of personal choice, unstable and heterogenous networks of social relations, mass media for the proliferation of cultural transmission ... the social basis for recognition has come under particular challenge.* Since this social basis is also the basis of the liberal state, it explains its demise.

National governments, ostensibly to act as the liberal protectors of the various communities, are intimidated not only by international doctrines but also by threats - even blackmail - of *democratic markets* (President Clinton's term) and becoming increasingly fragile and dependent on politically and financially very expensive services of global networks. The politics of recognition is being replaced by politics of domination using minorities and refugees sometimes purposely created for such a task. Even such a venerable republican state as France is becoming weaker and weaker not to speak of the new nation-states that are congregating impotently in UN corridors. In such circumstances isn't it frivolous to speak of politics of recognition and the role of the liberal state?

Sorokin, too, saw society being polarized between two forces, the theocratic - ideational - on the one hand and the secular - sensate - on the other. Although we can read into his concepts also the concerns about community, he was mainly concerned with the secular pole, as it, in form of Nazism and Communism, wanted, but was unable, to establish new communal forms. These totalitarian powers had to fall back on mere mechanic manipulation of individual and social forces - without the strength of communally learned tradition this manipulation turned into social disintegration. In our time, with the totalitarianism having thus destructed itself, the *ideational* pole seems to become the more stronger but at the same time possibly pointing to that *true predicament* Arendt was talking about. Benjamin Barber here speaks ominously about *Jihad vs. McWorld*. Ideology, especially in the form of religion more than anything else has split the world between freedom fighters and terrorists, but ... *if God were to will a set of imperatives totally at variance with those of morality as we know it, that set would at once have unconditional authority, whatever its content.* The roots of genocide and ethnic cleansing in our religious tradition go very deep.

The Jihads of the world are not extending helping hand to communities who are outside their sphere of theocracy, nor does the multinational global McWorld purporting to be the state of the states, - and the ideological liberal state rests safely and securely on the bookshelves of theoreticians.

But it is not all gloom and doom, because the universe still keeps unfolding. It is significant how we express our concern with these matters when we speak about the Other. On the one hand, we seemingly are simply lumping everybody together, on the other hand, though, we - hopefully by using this very term - may be becoming more aware of a universality out there. Maybe this universality extends even beyond the borders we are accustomed to see and, again hopefully, should help us to fall into the step with that progress of biology and other sciences that is so forcefully unfolding in front of our eyes. And maybe our future generations will look back to our problems of politics of recognition in spirit of reminiscent nostalgia and also wonderment of our denial of the *dark thoughts* hidden behind the veil of political niceties. □

Imants Steprans

• Your comments and contributions towards this section of *MLB Ziņotājs* are most welcomed. Please, forward them to The Editor, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfe, Quebec, Canada H9X 2R2, ph. 514-457-9832, fax 514-457-3496.

Is there any particular topic you would like us to address in this column? Let us know!

Mārtiņš Štauers

ZIEDI KALIFORNIJĀ

Kamēlijas dažādās krāsās
 Man atgādina dzīves krāsainos brīžus;
 Magnoliju cildenais veidols
 Liek domāt par nopietnu mākslu,
 Ko veido forma un stils.
 Tulpju koka nereālās krāsas
 Mulsina - kāda simbioze,
 Kas amizanta, bet nesaprasta,
 Kā dzīves ainas,
 Kas paveņas negaidītas
 Un pārsteidz kā pēkšņi iegriezies vējš,
 Vai putenis skarbs,
 Kam tomēr skaistums savs.
 Japāņu ķirši tevi ievēd
 Mīlestības nirvānā,
 Kas liek sapņot un just,
 Ka ir pasaules,
 Kuņās arī esi bijis!
 Ai, ziedi Kalifornijā,
 Jūs mani sveicināt
 Ar pārdzīvojumu savu.
 To papildina zilā debess,
 Saule un virmojošs gaiss.
 Tu jūti, ka esi atjaunots
 Un sagatavots nākamajai dienai,
 Kas atnāks
 Kā Dieva dāvana tev.

1997. gada 20. februārī, Menlo Parkā, Kalifornijā.

=====

Mārtiņš Štauers

NEAIZMIRSTULES

Man ziemā zied neaizmirstules -
 Tās Tavas acis, kas vēro,
 Kas pavada un mani mīlestībā glāsta;
 Un varbūt tas tikai tāds
 Zilgans skats, kas tik tuvs,
 Bet reizē tāls un dārgs,
 Kā sens foto,
 Kas vēsta par mūsu dzīvi
 Kā diženu upi, kas tek savu gaitu
 Un nes savu vilni ar tādu ziņu,
 Ka nezinām,
 Kad būs iekāpt mūžības laivā,
 Kas kaut kur jau gaida.
 Vai tai būs sagaidītāji,
 Un Tu viņu vidū?
 Mans Dievs, dodī atbildi tad,
 Kad Tu to vēlies,
 Jo šis dzīves stāsts
 Un laika upes plūdums
 Ir Tavā ziņā.

Zied man neaizmirstules - acis,
 Zilgans skats - to varu just,
 Un par to saku paldies, mans Dievs!

1997. gada 19. martā, Baie d'Urfe, Kvebekā.

Laipni lūdzam lūdzstrādniekus materiālus nākamajiem *MLB Ziņotāja* numuriem iesūtīt laicīgi.

Redakcija

KALPAKIEŠU UN LEĢIONĀRU ATCERĒ

Samērā šaurs, bet dziļi izjusts, izteikti nacionāls, ģimenei līdzīgā iezīmē ritēja DV Montrealas nodaļas 15. martā, Latviešu centrā, izkārtotais sarikojums, kas bija veltīts mūsu pirmā Latvijas nacionālās armijas virspavēniekam plkv. Oskaram Kalpakam, kalpakiešiem un II pasaules kara leģionāriem. Ja parasti šādu sarikojumu apmeklē ap 50-60 dalībnieku, šoreiz, sakarā ar iepriekšējā dienā aizvadīto sniega vētru, kas Montrealas ielas aplāja ar, apmēram, veselu pēdu biezu sniega kārtu, šoreiz bija ieradusies tikai ap divi duči. Varētu teikt, "drošsirdīgie"! Tā to uztvēra vakara vadītājs Eižens Reveliņš.

Kā jau parasti, rosīgās vanadzies bija sarūpējušas siltas un garšīgas vakariņas, kuņģam sekoja cepumi un kafija. Viņas sēdināja viesus pie balti klātiem galdiem, rotātus sarkanbaltsarkanām svecītēm.

Laikam, paredzēdams slikto un sniegoto laiku, nodaļas valdes priekšsēdis Br. Innus bija "aizlaidies" uz saulaināku un siltāku zemi pašos šī kontinenta dienvidos. Viņa vietā atceri atklāja priekšsēža vietnieks E. Reveliņš, nolaidams viņa pa faksu atsūtīto atceri veltīto apsveikumu.

Ar svētbrīdi šo sarikojumu ievadīja māc. R. Caune. Savā svētrunā viņa atzīmēja latviešu karavīru lielo un neaizmirstamo devumu savai tautai un tās brīvības mantotājam - nākamajam audzēm. Pensionāru apvienības priekšnieks V. Paegle nolasīja dzejoli "Bez krāšņiem vaiņagiem un ziediem", bet E. Reveliņš - G. Freimaņa "Latvju partizāniem".

Tiem sekoja I. Skrastiņa referāts - divdaļīgs lasījums. Pirmajā daļā referents pieminēja mūsu kūtrību nacionālo sarikojumu apmeklēšanā. Laika tecējumā mēs tos arvien vairāk ignorējot, vadoties no savas patikas vai nepatikas. Pienākums un cieņa paliekot sveši vārdi, jo kāpēc gan mums zināmo notikumu atstāsti esot jāklausa gadu no gada. Tas taču piederot pagātnei. Tā kā tāda esot zudusi un aizmirstama. Turpretī dzimtenē, neskatoties uz okupantu aizliegumiem un uzliktiem sodiem par piemiņas vietu apmeklēšanu, ceļš uz tām nekad neesot aizaudzis. Referents atgādināja ģen. Jāņa Baloža vārdus, ka "tautas, kas aimirst savus varoņus un viņas upuņus, nav upuņu cienīgas un tās nolemtas bojā ejai."

Otrajā daļā I. Skrastiņš ilgāk pakavējās pie plkv. O. Kalpaka, kalpakiešu ciņām un viņu smagajiem zaudējumiem, kur tikai nepilnas stundas laikā, neizprotamā un vēl arvien neizdibinātā pārskatīšanās kaujā krita trīs spējīgi, izcili un drošsirdīgi latviešu virsnieki - pats plkv. O. Kalpaks, kpt. N. Grundmanis un vlt. Krievs, kā arī kalpakiešu vienībām piedalītais vācu ltn. Šrinders. Pieminēja arī, ka par turpmākās vadības nodošanu kpt. J. Balodim ("Balodi, paliekat manā vietā!") arī esot šaubas. Turklāt kaujas pavēles pie Airītēm Latvijas arhīvos miklaini pazudušas. Tajā laikā kalpakiešos valdīja nelokama ticība un pārliecība, kamēr pati tauta to bija zaudējusi. "Plkv. Kalpaka un viņa virsnieku panākums bija tas, ka tie isā laikā no dažu simtu vienības izveidoja 70.000 lielu Latvijas armiju, kas deva pārliecību šaubīgajai tautai, ka ticība, drosmē un pašārvība ir faktori, kas palīdz jeb kuņas tautas izdzīvošanā," aprādīja referents.

Sarikojuma otrajā daļā mazais pulciņš pakavējās karavīru un seno dienu sentimentālās dziesmās, kas aizvīzināja tālā pagātnē, kad mēs vēl jauni bijām. Tad brīvības vainagā vijām cerības, skumjas, sāpes, mīlestību, šaubas, prieku un arī asaras. Tāda jau vienmēr bijusi, ir vēl šodien un vienmēr paliks pati mūsu dzīve un mūsu katra mūžs.

Skrastiņa Indulis

SAIETS AR BRĪVĀM PUSDIENĀM

Ari pensionāri atzīmē plkv. O. Kalpaka piemiņu.

Darbigā pensionāru saime šā gada 6. martā, Latviešu centrā, tieši mūsu Latvijas armijas pirmā virspavēnieka plkv. O. Kalpaka un trīs kritušo virsnieku nāves dienā, bija rīkojusi saietu ar brīvām pusdienām.

Atceres vakaru atklāja apvienības valdes priekšsēdis V. Paegle, norādot uz šīs dienas nozīmi nacionālās armijas izveidošanā un jaunūzbūvē. Viņš apsveica ap 30 pusdienas dalībnieku, kas, neskatoties uz ļoti sliktiem laika apstākļiem bija ieradusies šajā sarikojumā (parasti to ir ap 80), kā arī nolasīja 2 dzejoļus.

Māc. R. Caune vadīja svētbrīdi, kuņģā bija ietilpināts arī garīgs dzejolis. Ar klusuma brīdi pieminēja kritušos varoņus.

Sekoja I. Skrastiņa referāts. Tajā viņš citēja kāda plkv. O. Kalpaka līdzgaitnieka vārdus: "Ne jau augstā dienesta pakāpe, bet kareiviskie tikumi izvirza pulkvedi Latvijai līdz galam uzticīgo karavīru priekšgalā. Latviju proklamējot, latviešiem bija arī citi virsnieki līdzīgās dienesta pakāpēs, bet liktenis tos Kalpaka misijai nebija aicinājis. Tie nebūtu spējuši šo misiju veikt." Referāta beigās referents nolasīja Edv. Virzas dzejoli "Pulkveža atgriešanās".

Tad V. Paegle paziņoja, ka šoreiz pusdienas dalībniekiem, sedzot visus izdevumus, dāvina Lilija Rudzāte, kuņģai marta mēnesī piepildījās 75 mūža gadi. L. Rudzāte ierindojas aktīvo un darbīgo Montrealas latviešu sieviešu pulciņā. Daudzus gadus ir saimniece pensionāru apvienības dāmu komitejā. Darbojas vietējā katoļu sieviešu apvienībā, kas ir plaša baznīcas palīdzības un labdarības organizācija. Maizes darbu līdz aiziešanai pensijā strādāja Montrealas Bērnu slimnīcā, kur bija mikro laborante. Precējusies ar leģionāru Pēteri Rudzātu. Ģimenē izaudzinājusi meitu un dēlu. Dēla dzīve pārtrūka 19 gadu vecumā. Tas bija milzīgs zaudējums. Dzīve Līlijai aplaimojusi ar diviem mazbērniem, kas bieži iegriežas pie saviem vecvecākiem, lai vismaz nogaršotu, varbūt noēstu latviešu gaumē ceptos pīrāgus un skābos kāpostus. Viņas plašāku dzīves stāstu, ko pati rakstījusi, nolasīja V. Paegle:

"Esmu dzimusi Latvijā, Baldones pagastā. Ģimenē bijām 3 meitenes. Bērniņu pavadiju vecāku mājās "Liel-Plošos". Pēc pamatskolas beigšanas, apmeklēju Rīgas Tirdzniecības darbinieku skolu, kuņģa man pēc skolas beigšanas apgādāja darbu Otrā Rīgas maizes fabrikā, Kr. Barona ielā, par veikalvedi darbinieku iepirkšanās veikalā. Tur pārlaidu krievu un vācu valdīšanas laikus. Ar otreizējo krievu iebrukumu Latvijā un kara trokšņiem Rīgas tuvumā, saslimu ļoti smagā veidā ar difterītu. Tai laikā Rīgā valdīja sajukums. Nebija ne zāļu, nedz ārstu. Tā es ar māti, kuņģa tai laikā bija pie manis, un ar vācu iestādes palīdzību, dabūjām vietas uz kuģa ar ievainotiem karavīriem, ceļā uz Vāciju. Vācijā tiku ievietota slimnīcā, Berlīnes tuvumā, kur sabiju ilgāk kā mēnesi. Pa to laiku kara un krievu briesmas bija tik tuvu, ka bija atkal jābēg uz drošāku vietu.

Kara beigas pienāca Šlezvīg-Holšteīnā, angļu pārvaldītajā apgabalā. Nodibinoties UNRA's palīdzībai, dabūju darbu aprūpes daļā, kur bija arī meklējamo personu saraksti. Jau kādu laiku manu uzmanību saistīja vēstule ar apzīmogotiem burtiem P. O. W. (prisoner of war). To bija rakstījis kāds Pēteris Rudzāts no Itālijas gūstekņu nometnes. Vēstule bija sūtīta draugam, kas bija ātrāk atbrīvots no gūsta un it kā iebrācis pilsētā, kuņģa es strādāju. Interesējās par apstākļiem un iespējām tikt uzņemtam bēgļu nometnē. Uz tādu vēstuli man, protams, bija jāatbild, jo neviens to līdz šim nebija darījis. Viņa draugs nebija sameklējams, jo nebija nekur atstājis adreses. Atbildēju uz

skolā. Savu ziņojumu nobeidzot, V. Paegle izteica pateicību visiem valdes locekļiem, I. Skrastiņam un M. Štauve-ram par saietu atreferējumiem presē, Ilgai Strautiņai, Georgam Strautiņam, Jānim Ezerosim, Jānim Birzem, Spido- lai Zariņai un visām rosīgajām un čaklajām saimniecēm virtuvē, kas arvien sagādājušas garšīgas maltītes.

Kasieris Konstantīns Čaks ziņoja, ka 1996. gadā ie- nemti \$ 9073.87, bet izdoti \$ 6544.87, dodot \$ 2529.- atliku- mu, kas uzkrāto līdzekļu summu paaugstinājis uz \$ 12315.52 (iepr. g. 9786.52). Budžetu 1997. gadam pieņē- ma \$ 8900. apmērā ienākumos, ir izdevumos. Biedru nau- du atstāja līdzšinējo - \$ 8.- gadā, bet trauku mazgāšanas nodeva - \$ 1.- nu būs jāmaksā par katru saietu. Šo darbu veic centra pārvaldnieks.

Revīzijas komisijas ziņojumu deva tās priekšsēdis A. Caune, atzīdams, ka grāmatvedība atrodas labā stāvoklī, izsakot pateicību kasieriem un visiem apvienības valdes un pārējiem darbiniekiem.

Sekojošās vēlēšanās par apvienības priekšnieku aiz- klātā balsošanā ar 90% balsu atkal ievēlēja Voldemāru Pa- egli, bet valdē: Konstantīnu Čaku, Ilgu Strautiņu, Albertu Bērziņu, Imantu Steprānu, Jūliju Metumu, Voldemāru Ozolu, Eriku Skujiņu, Hediju Ozoliņu; kandidātos palika Jānis Birze. Revīzijas komisijā ar aklamāciju ievēlēja visus līdzšinējos - Albertu Cauni, Ilgu Poruku un Miervaldi Peizi. Saimniecību vadītājas pienākumus S. Zariņas vietā uz- ņēmās Vilma Ulmane, un savu pabalstu maltišu gatavoša- nā pieteica latviešu centra "profesionālais" pavārs Lai- mons Bisenieks. Līdz ar to sāpīgais saimniecību jautājums nokārtojies labvēlīgi.

Dažādos jautājumos valdes priekšsēdis V. Paegle zi- ņoja, ka pēdējā valdes sēdē pieņemts, ka maltišu izmak- sātājiem jubileju gadījumos jāsedz arī \$ 50.- "nodoklis" cenra atbalstīšanai, jo \$ 1000 maksa par centra telpu lieto- šanu esot ļoti minimāla. Šis valdes lēmums izraisīja plaša- kas pārrunas, gala rezultātā sapulce to apstiprināja ar ne- lielu balsu vairākumu.

O. Rozentāls ieteica jubileju maltišu izmaksātājiem at- vēlēto summu labāk nosūtīt trūkcūcietējiem Latvijā, vai skolām skolnieku pusdienu samaksām, jo mēs šeit paši esam pietiekami labos apstākļos, lai samaksātu \$ 6 vai 7 par pusdienām. Šķiet, ka šis ieteikums ir vērā ņemams.

Sapulce bija lietišķa un ilga 2 stundas. □

Skrastiņu Indulis

MONTREALAS BALTIEŠU PASTMARKU KLUBA

gadskārtējā

IZSTĀDE - BALTPLEX VIII

sestdien, 10. maijā, no plkst. 11:00-20:00,

svētdien, 11. maijā no plkst. 09:00-18:00,

Sv. Jāņa igauņu baznīcā, 4345 Marcil avenijā
(Metro Villa Maria un #103 autobuss)

IEEJA: b r i v a

Kūkas, cepumi, kafija, tēja.

Apmeklējiet kuplā skaitā. Ja vēlaties, variet at- nest savus pastmarku un naudas krājumus un ar tiem iepazīstināt citus krājējus - filatēlistus. Būs ie- spēja tos papildināt vai pārdot.

Interesenti varēs iegādāties dažādas pastmarkas savām kolekcijām.

Apmeklēt aicina

Rīcības komiteja

MONTREALAS LATVIEŠU PENSIONĀRU

APVIENĪBAS

24 GADU PASTĀVĒŠANAS

ATCERES SVĒTKI

Svētdien, 13. aprīlī, plkst. 15:00,
Latviešu centrā, 3955 Provosta ielā,
Lašīnā.

Programmā:

Svētbrīdis - māc. Rasma Caune

Apvienības 24 g. dibināšanas atcere - V. Paegle

Lasījums - J. Metums

Montrealas jauktais koris "Atbals" dziesmas -
diriģenti Andris Gūtmanis un Andrejs Vītols

SILTAS PUSDIENAS

Piedalīšanās maksa: \$ 12.- no personas

Visi laipni aicināti!

Rīkotāji

AICINĀJUMS

Pieprasījumi STIPENDIJĀM no Montrealas lat- viešu organizāciju padomes STIPENDIJU FONDA iesniedzami rakstiski līdz 1997. gada 1. maijam pa- domes priekšsēdim Bruno Innus, 5605 Du Bocage, Pierrefonds, QC, H8Z 1L4

Padomes dalībnieces - draudzes un organizāci- jas - laipni lūgtas iemaksāt savus atvēlējumus pado- mes STIPENDIJU FONDAM un savas \$ 25.- dalī- bas maksas - arī līdz š. g. 1. maijam - padomes ka- sierim V. Paeglem, 58 - 8th Avenue, Terrasse Vaudreuil, QC J7V 3M4

Līdzekļus Stipendiju fondam var atvēlēt arī pri- vātas personas un saimnieciski uzņēmumi.

Padome cer uz Jūsu atsaucību un saka iepriek- šēju paldies!

MONTREALAS LATVIEŠU ORGANIZĀCIJU
PADOME

TEHNIKAS APSKATS

Technikas Apskats, ko 43 gadus ārzemēs izdeva Latviešu Inženieru apvienība, ar 1997. gada pavasari pār- ceļas uz Latviju. Montrealā tikko iznācis izdevuma 130- 131. numurs ar 64 lappusēm, galvenā redaktora inž. J. Paliēpa vadībā. Tā iznākšana bija aizkavējusies sakarā ar tehniskā redaktora L. V. Jansona aiziešanu mūžībā.

Pārceļšanās iemeslus ievadrakstā apskata LIA presi- dents inž. Andris A. Palejs, izsakot cerību, ka Technikas Apskats Latvijā kļūs par nozīmīgu izdevumu. Apvienības biedriem tas tomēr būs sava veida zaudējums, jo ap to saistīts milzu darbs, kas turējis apvienības saimi ciešā vie- nībā. Nu šis uzdevums pāries Latvijas latviešu zinātnieku rokās. Jaunajai redakcijai būs jāturpina Tālavas taurētāja loma un jāsaaturē ikviens latviešu zinātnieks plašajā pa- saulē.

Daudz enerģijas un darba mīlestības Montrealā Tech- nikas Apskata izdošanā ielicis Elmārs Bārdiņš, kas apa- ļus 27 gadus strādājis pie tā salikšanas, iespēšanas un no- sūtīšanas lasītājiem uz visām pasaules malām.

Iznākušais dubultnumurs ir viens no plašākiem izdevuma pastāvēšanas vēsturē. Tajā lasāmi 9 zinātniski raksti. Chronikas daļā ir piemiņas un atceres, dzīve un darbs, tehniskās organizācijas, ziņas no Latvijas un redakcijas ziņu nodaļas. Uz aizmugures vāka iekšpusē dots kodolīgs summējums angļu valodā, bet ārpusē - Tehnikas Apskata Nr. 1 (janvāris-marts, 1954) vāks. Tas noslēdz šī nozīmīgā zinātniskā izdevuma skrējieni ārzemēs.

Abonēšanas maksa par 2 dubultnumuriem ir \$ 18.00 un tā sūtāma E. Bārdiņam, 5352 Sherbrooke St. W., Montreal, QC, Canada H4A 1V6. Čeki rakstāmi uz Association of Latvian Engineers vārda. □

@@

MLB ZIŅAS:

**Montrealas Latviešu Biedrības
GADA SAPULCE
notiks**

trešdien, 7. maijā, plkst. 19:30, Latviešu centrā,
3955 Provosta ielā, Lašīnā.

DARBA SEKA

1. Sapulces amata personu vēlēšanas.
2. Iepriekšējās gada sapulces protokola nolasišana un pieņemšana.
3. Ziņojumi par 1996./7. darbības gadu:
 - a) priekšnieka,
 - b) kasieres un MLB Ziņotāja administrātores,
 - c) sarīkojumu daļas vadītāja,
 - d) bibliotēkas,
 - e) revīzijas komisijas,
 - f) pārrunas un visu ziņojumu pieņemšana.
4. Priekšnieka, valdes, revīzijas komisijas vēlēšanas.
5. MLB 50 gadu dibināšanas atzīmēšana 1998. gadā.
6. MLB turpmākā darbība - ierosinājumi, pārrunas.
7. MLB 1997./8. darbības gada maksājumu noteikšana
8. MLB budžets 1997./8. darbības gadam.
9. Dažādi jautājumi.

Sapulcē balstiesības būs tiem MLB biedriem, kas līdz sapulces dienai būs nokārtojuši savas biedru maksas par 1996./7. darbības gadu. Visi MLB biedri, MLB darbinieki un MLB darba atbalstītāji un citi interesenti laipni lūgti sapulcē piedalīties.

Personas, kas vēlētos uzņemties kādu MLB pārvaldes amatu posteni, laipni lūgtas pieteikties pie MLB priekšnieka M. Štauvera, tel. 457-9832 un piedalīties sapulcē. Kandidātiem ir jābūt pilntiesīgiem MLB biedriem. Jauni darbinieki un biedri biedrībā arvien ļoti gaidīti. Tāpat ieteikumi turpmākajam darbam un palīdzīgas rokas MLB pasākumu īstenošanā. Iespēju tiešām netrūkst.

Montrealas Latviešu Biedrība savā darbā turpina latviešu biedrību tradīcijas. Ceram, ka Jūs nāksit mums līdz!

Pēc sapulces draudzīgas pārrunas pie tases tējas vai kafijas un cepumiem.

Piezīme: citi paziņojumi MLB biedriem netiek izsūtīti, jo MLB Ziņotājs ir oficiāls MLB izdevums. Darba sekas kopijas būs pieejamas arī sapulcē.

Uz redzēšanos šajā svarīgajā darba saietā un pārrunu vakarā! Kuplā skaitā sapulci apmeklēt un tajā aktīvi piedalīties aicina

MLB VALDE

Atbalstiet Montrealas Latviešu Biedrības darbu!

Kļūstiet MLB aktīvs biedrs!

ORGANIZĀCIJU PADOMES DARBS

Montrealas Latviešu Organizāciju padomes sēdē š. g. 1. aprīli (nav aprīļa joks!) piedalījās 8 organizāciju pārstāvji. Apstiprināja sekretāra K. Čaka nolāsīto iepriekšējās sēdes protokolu. Atzina, ka kases dokumentu nodošanu izkārtos līdz nākamajai sēdei, ko nolika **6. maijā, plkst. 19:30, Latviešu centrā**. Padome aicina visas savas dalībnieces nokārtot izstāvošās dalības maksas (\$ 25.- par gadu) par 1995. un 1996. gadiem, iemaksājot tās jaunajam padomes kasierim V. Paeglem, 58-8th Avenue, Terrasse Vaudreuil, QC, J7V 3M4.

Lietuvjus latviešu sabiedrības vārdā apsveicis J. Verneris, bet igauņus - A. Spura.

Atzina, ka atzīmējama Aizvesto piemiņa, ierosinājot nolikt kopēju baltiešu vainagu ar visām trīs nacionālām krāsām 14. jūnijā, pie Nezināmā kaņavira pieminekļa, pilsetas centrā. Ar priekšlikumu iepazīstinās Baltiešu Federācijas Montrealas nodaļu, uzaicinot to sasaukt sēdi vistuvākā laikā.

Šī gada valsts svētku sarīkojumu paredzēja sestdien, 15. novembrī, plkst. 15:00, Latviešu centrā. Svētku runu apsolijsi PBLA valdes priekšsēde Vaira Paegle. Aicinās Montrealas jaukto kori "Atbalss" izpildīt koncerta daļu.

Principā piekrita izveidot tēlnieka Luža Kalniņa balvu, kādu Montrealai lūgusi X Vispārējo latviešu dziesmu svētku rīcības komiteja ASV, Klivlandē. To pasniegs par labāko darbu izraudzītam latviešu tēlniekam svētku mākslas skatē. Lūgs dalībnieces atvēlēt līdzekļus šādai balvai. Tās veidošanā var piedalīties arī sabiedrības locekļi. Ieinteresētās personas var savus atvēlējumus iemaksāt organizācijas padomes kasē.

M. Štauers aicināja organizācijas vākt materiālus Montrealas latviešu sabiedrības 50 gadu vēsturei un dzīves stāstus LNAK dzīves stāstu koordinācijas centram.

A. Vitols ziņoja, ka plašais Tautību festivals Drummondvillē, kas šogad notiks no 5. - 14. jūlijam, vēlas rīkot Latviešu dienu. A. Vitols būs kontakta persona šajā pasākumā. Viņš arī pastāstīja, ka Kanadā CSIS (drošības dienests) vēlas sniegt informāciju latviešu sabiedrībai par savu darbību. Atzina, ka šāds informatīvs sarīkojums būtu vēlams rudenī, iespējams, sadarbībā ar Pensionāru apvienību.

Dažādajās pārrunās valdīja saskaņa un vēlme padomes darba veiksmīgai izkārtīšanai nākotnē. Ļoti vēlams, lai padomes sēdēs piedalītos visi mūsu vienību pārstāvji. Vēlreiz - nākamā padomes sēde paredzēta **1997. gada 6. maijā, plkst. 19:30, Latviešu centrā**.

Sēdi vadīja priekšnieks Br. Innus, pierakstīja K. Čaks, un tā ilga 2 un 1/2 stundas. □

M. Štauers

@@@@@@@@@@@@@@@@

Tuvojoties MLB 1996./7. darbības gada noslēgumam, aicinām MLB biedrus un MLB Ziņotāja lasītājus nokārtot izstāvošos maksājumus. MLB kasierei A. Porietei-Bedard ir jānoslēdz grāmatas, lai varētu sabalansēt budžeta ciparus un lai nodotu tās revīzijas komisijas pārbaudei. MLB biedru maksa ir \$ 15.- gadā, iestāšanās - \$ 10.-. Par abonentu maksām variet lasīt pēdējā lappusē un naudas nosūtījuma formā.

MLB bibliotēkas vadītājs Jānis Birze pensionāru saietu laikā pieņem grāmatu atvēlējumus. Lūdzam nemest projam nevienu grāmatu. Sazināties, viņa tel. 684-4391.

Būsim pateicīgi par jeb kuru materiālu, kas varētu noderēt Montrealas latviešu 50 gadu vēsturei. Sūtiet tos uz redakcijas adresi.

SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Avenue, tālrunis 489-3224
telpu adreses: Montrealas latviešu sabiedriskais centrs - 3955 Provost ielā, Lašīnā, tālrunis 634-4082

6. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **kārtējais dievkalpojums.**

9. aprīlī, plkst. 11:00-19:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nod. **palīdzības saiņu uz Latviju pieņemšana.**

10. aprīlī, plkst. 11:00-17:00, Latviešu centrā, DV Montrealas nod. **palīdzības saiņu uz Latviju pieņemšana.**

13. aprīlī, plkst. 13:30, Latviešu centra Kamina zālē, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **ģimenes dievkalpojums.** Pēc tā bērnu nodarbības sēžu zālē.

13. aprīlī, plkst. 15:00, Latviešu centrā, Montrealas latv. pensionāru apvienības **gada svētki.** Skatiet paziņojumu **23. lpp.!**

20. aprīlī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**

27. aprīlī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **dievkalpojums ar dievgaldu.**

7. maijā, plkst. 16:00, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **kārtējā sanāksme.**

7. maijā, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas Latviešu Biedrības **gada sapulce.** Skatiet paziņojumu **24. lpp.**

8. maijā, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video filmas izrāde.**

8. maijā, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības un DV Montrealas nodaļas **Mātes dienas un Kurzemes cietošņa atcere.**

10. maijā, plkst. 11:00 - 20:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcas zālē, Montrealas baltiešu pastmarku kluba gadskārtējā **Baltpex VIII pastmarku izstāde.** Skatiet paziņojumu **23. lpp.!**

11. maijā, plkst. 09:00 - 18:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcas zālē, Montrealas baltiešu pastmarku kluba gadskārtējā **Baltpex VIII pastmarku izstāde.** Otrā diena.

11. maijā, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapličā, 426 Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes **kārtējais dievkalpojums.**

11. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības dr. **Ģimenes d. dievkalpojums ar dievgaldu.**

11. maijā, plkst. 14:45, pēc dievkalpojuma, apmēram, draudzes namā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Ģimenes dienas sadraudzības pēcpusdiena ar groziņiem.**

18. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Vasarsvētku dievkalpojums ar dievgaldu.**

22. maijā, plkst. 11:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **video filmas izrāde.**
plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības **kārtējā sanāksme.**

25. maijā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **Trīsvienības svētku dievkalpojums ar dievgaldu.**

1. jūnijā, plkst. , Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes **iesvētes dievkalpojums.**

4. jūnijā, plkst. 14:00, Latviešu centrā, A/S "Bebri" **kārtējā sanāksme.**

MLB Z 1997 IV 1.000 e

Vēršam Jūsu uzmanību uz faktu, ka nevaram garantēt absolūtu **SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀŽA** pareizību. Neskaidrību gadījumos aicinām sazināties ar pasākumu organizētājiem. Pavaicājiet!

Šo MLB Ziņotāja numuru izdalām lasītājiem uz rokas no 3.-7. aprīlim. Pārējos eksemplārus nododam Kanadas pastā 8. aprīlī.

Redakcija

● **MLB ZIŅOTĀJA** redakcijai tagad ir savs **FAKSA** numurs - **514-457-3496**

MLB ZIŅOTĀJA administrātores un MLB kasieres A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Que,
Canada H9R 2X5, ☎514-697-6624

Ar šo nosūtu MLB Ziņotāja abonementa samaksu par _____ gadu/iem (\$ 35.00 vai \$ 30.00)	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu (ASV \$ 6.-, citos kontinentos \$ 20.-).....	\$ _____
Ziedoju tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu remontiem.....	\$ _____
Dāvinu MLB Ziņotāju	\$ _____
LNAK dalības maksu (maksājot caur MLB \$ 10.-; pensionāriem \$ 5.00).....	\$ _____
MLB biedru maksu par 1996./7. darbības gadu (\$ 15.-)	\$ _____
Ziedojumu Montrealas latviešu biedrībai	\$ _____
Ziedojums Kopējam svētku sveicienam	\$ _____
Čeki rakstāmi uz Montreal Latvian Society vārda	Kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, adrese, pasta koda, tālruna numurs) (paraksts)

MLB Ziņotājs, 1997. gada aprīlis SABIEDRISKĀS DZĪVES LAIKRĀDIS 25

**Goliger's
Travel**
SINCE 1955

Kravis Travel Services Ltd.

- Ceļojumi uz Latviju
vīzas, lidojumi,
auto īre un viesnīcas
- Jūsu ciemiņiem no Latvijas
kārtotam lidojumus
- Ekskursijas pa Latviju
sadarbībā ar Latvia Tours

Jūsu pārstāvis Jānis Kravis
(416) 924-6328

Cumberland Court,
99 Yorkville Ave.
Toronto, Ont. M5R 3K5
Fax (416) 924-5954

 LATVIA TOURS
Kanādas un Amērikas pārstāvji

1-800-268-7442

COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE

Funeral Directors

- 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

FLOWERS
by
Laryanna

MONTREALAS LATVIEŠU KREDĪTSABIEDRĪBA

PIEDĀVĀ Jums sekojošus piedāvājumus:

NOGULDĪJUMI:

Tekošā kontā zem \$ 2,000	2.00 % gadā
no \$ 2,000 - \$ 4,999	2.50 % gadā
virš \$ 5,000	3.25 % gadā

AIZDEVUMI:

Hipotekas uz 1 g., vaļējas	6.00 % gadā
Hipotekas uz 1 g., slēgtas	5.00 % gadā
Hipotekas uz 2 g., slēgtas	5.50 % gadā
Automobiļu iegādei	6.00 % gadā

PERSONĀLIE AIZDEVUMI

ar noteiktu termiņu un atmaksas
veidu **7.00 % gadā**

Salīdziniet šīs zemās aizdevumu likmes!

IEVĒRĪBAI:

Kredītsabiedrības pilnsapulce notiks 1997. gada 18.
maijā, plkst. 16:00, Latviešu centrā, 3955 Provosta
ielā, Lašīnā.

Darba kārtība:

1. 1996. gada pilnsapulces protokola pieņemšana.
2. Valdes ziņojumi.
3. Bilances un finanču pārskats.
4. Aizdevumu komisijas pārskats.
5. Revīzijas komisijas ziņojums.
6. Vēlēšanas.
7. Dažādi jautājumi un ierosinājumi.
8. Pārrunas un atspirdzinājumi.

BIROJS atvērts:

katru otrdienu no plkst. 17:00 līdz 20:00;
katru pensionāru saietu ceturtdienu no plkst. 11:00
līdz 13:00.

BIROJA tālrunis - 514-634-4082

PIEZĪME: kredītsabiedrība patur tiesības mainīt
likmes katrā laikā.

Steidzamos gadījumos zvaniet A. Caunem - 484-0272!

KREDĪTSABIEDRĪBAS VALDE

**Lūdzam lasītājus nokārtot izstāvējošās abonementu
maksas!**

MLB ZIŅOTĀJS / ISSN 0227-2433

FAKSA NUMURS 514-457-3496

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Quebec, Canada H9X 2R2, ☎ 514-457-9832

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Quebec, Canada H9R 2X5

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozols. **DARBINIEKI:** Elmārs Bārdiņš, Jānis Birze, Konstantīns Čaks, Imants Freibergs, Uldis Lūsis, Valdis Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Anna Skujiņa, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 35.00 gadā, MLB biedriem, pensionāriem un kara invalīdiem - \$ 30.00 gadā, gaisa pasta piemaksa uz ASV - \$ 6.00, uz citiem kontinentiem \$ 20.00 gadā; atsevišķas burtnīcas maksa - pret \$ 3.00 ziedojumu. **PAZIŅOJUMU LAPPUŠU SLEJU MAKSA:** mazākais paziņojums \$ 20.00, 1/4 lpp. - \$ 30.00, 1/3 lpp. - \$ 35.00, pilna lpp. - \$ 65.00; paziņojumu sagatavošanas izdevumi - \$ 20.00; Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Vasaras mēnešos vai neparedzētos gadījumos iespējams dubultnumurs. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un vispārējās ziņas nepauž ne MLB valdes, nedz redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod vārds un uzvārds, pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Redakcija iesūtītos materiālus neuzglabā un nesūta atpakaļ. Anonīmus rakstus neievēro.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTREAL

APRIL 1997 AVRIL

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Association Lettone de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, ☎514-457-9832